

MAGYAR

ABC és OLVASÓKÖNYV

A NÉPISKOLÁK I. OSZTÁLYA SZÁMÁRA.

TEKINTETTEL A MINISZTERI TANTERVBEN ELŐIRT
BESZÉD ÉS ÉRTELEMGYAKORLATOKRA.

SZERKESZTETTÉK

FALUDI (FUCHS) JÁNOS és SZÉP JÓZSEF.

Negyedik kiadás.

Ara 20 kr.

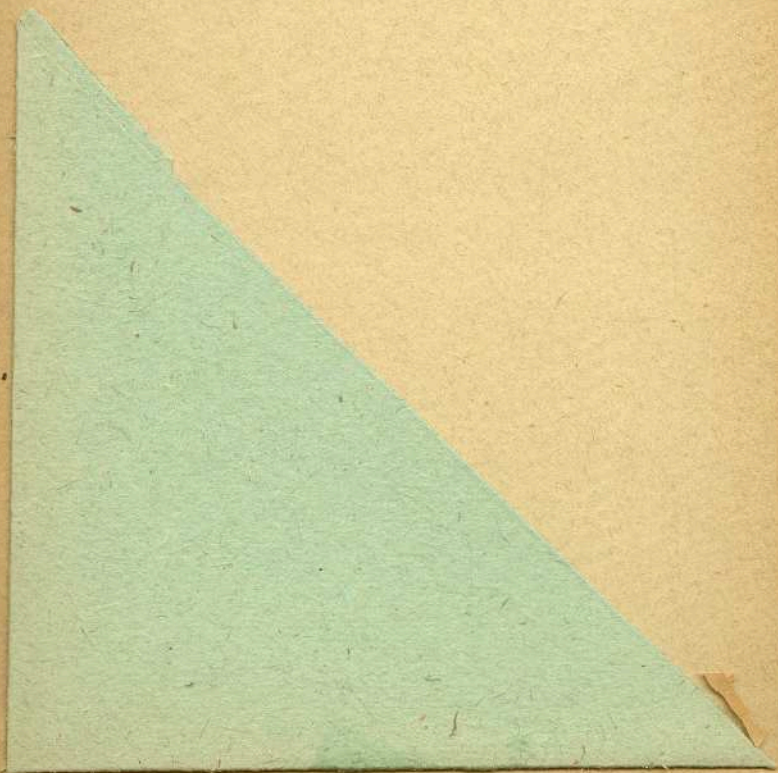
Budapest, 1886.

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F.) KÖNYVKIADÁSA.

Ugyanczen szerzőktől megjelent német ABC- és OL-
VASÓKÖNYVET, valamint a III. és IV. osztály szá-
mára szerkesztett NÉMET OLVASÓKÖNYVEKET Bu-
dapest főváros tanácsa az összes fővárosi elemi nép-
iskolák számára elfogadta és kizárólag használ-
tatni rendelte.

E 1975

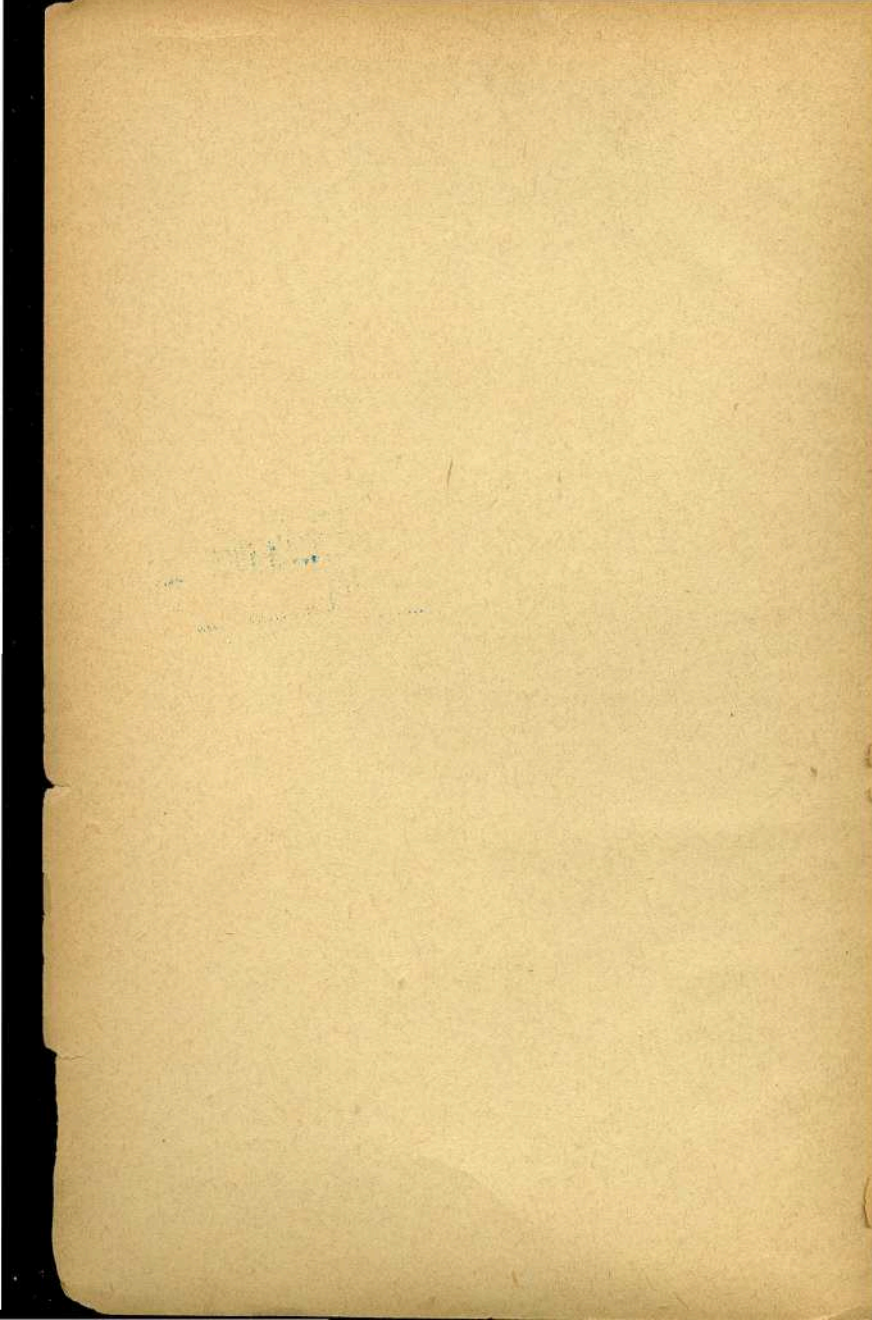
1980 JUN 2 01

19783

372.4-K

4482

4482

MAGYAR

ABC

ÉS

OLVASÓKÖNYV

A NÉPISKOLÁK ELSŐ OSZTÁLYA

SZÁMARA.

~~PREDAȚIA ȘCOLII
LELIAR 114. 3194~~

Tekintettel a ministeri tantervben előírt beszéd- és értelem-
gyakorlatokra, valamint a városi viszonyokra,

szerkeszték

FUCHS JÁNOS és SZÉP JÓZSEF,

fővárosi tanítók.

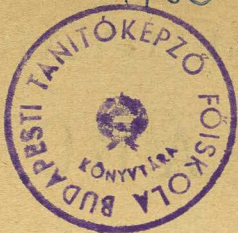
~~Állami tanítésképző Budapest
Lelt. sz. 2069
Könyvt. sz.~~

BUDAPEST, 1886.

LAMPEL RÓBERT KÖNYVKIADÁSA.

(WODIANER F.)

19783

I. RÉSZ.

A kis betük.

1.

e é

2.

l

el, él, le, lé, lel, e-lé.

I

él, el, lé, le, e-lé, lel.

3.

o ó

ól, ló, ol-ló, el, le, e-lé, ét, ié, lel.

o ó

ól, él, ló, lé, e-lé, ol-ló, le, el,
lel.

4.

ö ö

öl, lö, ö lö, el, ol, le, ló, él, le, lel,

ol-ló. ö lö. ö él.

ö ö

Öl, ól, él, el, lö, ló, ol-ló, lé,
le, lel, il-lö. Ö lö. Ö él. Ö lel.

5.

v

öü, vő, év, óv, le, lel, ol, lö, vél,
 ve-lő, lö-vő, le-vő, ol-ló, ev-vel, le-vél.

ő lel. ő lö.

V

Öv, év, óv, vő, él, vél, lé, öl,
 lő, lö-vő, ve-lő, le-vő, le-vél,
 ev-vel, ol-ló. Ő lő. Ő vél.

6.

n

én, ne! ón, no! ön, nő, von, vo-nó,

ven, ne-vel, le-vél, lö-vel. ö von.

ö él. ön ne-vel.

n

Én, ón, ön, ne! no! nõ, vő,
vén, név, lö-vel, ne-vel, von,
vo-nó, le-vél. **Ö**n lõ. **Ö** ne-vel.
e nõ vél.

7.

i i

ív, vű, ín, ni! in-ni, ni-ni! né-ni
vin-ni, lõ-ni, nõ-ni, ven-ni, von-ni.

ni-ni le-vél! e lõ vén.

i í

ív, ín, ví, vív, ni! ni-ni! in-ni,
 né-ni, vin-ni, viv-ni, nõ-ni,
 lõ-ni, von-ni, ven-ni. **N**é-ni
 ne-vel. **e** vén ló von.

8.

m

ím, mi, mi-mi, nem, mén, men-ni,
 mell, mel-lé, mi-li, ve-lem, e-mel,
 el-ló, el-len, ve-lõ, le-vel, nè-ni. ni-ni!

ü ve-lem viv. e le-vel nõ.

m

ím, mi, mén, nem, mi-mi,
 mi-li, men-ni, mell, mel-lé,

e-mel, i-me! ve-lem, ve-lő, le-
 vél, ol-ló, el-len, ni-ni, né-ni.
mi-vel e-mel e nő? Ő ve-lem
 mén. **né-ni** mi-li-vel mén.

9.

π

ér, ír, ir, rí, orr, ró, őr, vér, rév, óv,
 von, rom, rém, vén, mer, mér, nem,
 len, i-ró, i-me, rí-ni, ró-ni, ir-ni,
 e-rő, mel-lé, ő-rom, né-ni, me-rő,
 né-ni ír. e nő rí. mi-vel mér mi-li?

r

ír, ir, ér, őr, orr, ró, rí, vér,
 mér, mer, rév, óv, von, vén,

ver, rém, rom, len, lel, nem,
 i-ró, ir-ni, rí-ni, ró-ni, i-me,
 mel-lé, merő, e-rőm, ö-röm,
 né-ni. **mi**-vel ir né-ni? **ni**-ni
 vér! **ir**-ni ö-röm. **mi**-nő e
 le-vél? **m**ór él.

10.

u ú

úr, ún, un-ni, ú-ri, rém, mér, mór
mel-lé, ö-röm, mer-ni, mérni,
el-len, ne-vel.

im úr lő! né-ni rí. ni-ni levél! e vén
úr ir. mór viv. öröm ir-ni. e mén úr-é.
im ú-ri mív.

u ú

Un, un-ni, úr, u-ri, **M**ór, mér,
 rém, mér-ni, mer-ni, ö-röm,
 mell, mel-lé, el-len, ol-ló,
 ve-lő, ne-vel, vo-nó, le-vél,
 vi-rúl, mer-re, re-mél, ro-mol.
E le-vél vi-rúl. **E** vén ló
 mer-re mén? **I**m e nő ö-ve!
Mi-li úr mel-lé mén. **E** nő
 ó-vó-né.

11.

ü ü

*űr, ül, ű-ő, mü, mü-vel, ü-röm,
 me-rül, ré-mül, ve-rem, in-nen,*

*mel-lé, un-ni, ö-röm, men-ni,
ol-ló.*

*ni-ni ü-röm! im u-ri mü! né-ni ex-re men-
min ül e nõ? mi-mi el-ré-mül.*

ü ü

**ül, ü-ló, mú, mú-vel, úr,
ü-röm, vé-nül, ré-mül, me-rül,
in-nen, ve-rem, ö-röm, un-ni,
mel-lé, ol-ló, len, el-len, viv-ni,
men-ni, lel-ni, ül-ni. mi-re
ül né-ni? e nõ el-ré-mül. im
mi-li mú-ve! ni-ni ü-röm!
e ló el-vé-nül.**

---

a á

ar-ra, er-re, ár, áll, lám ma-
ma, va-ló, ve-lö, mar, varr, már,
vár, am, rám, rá-ma, vá-lu, mál-
na, ma-lom, mol-nár.

a mol-nár ö-röl. a ma-ma varr. mi-vel varr
a ma-ma? a-ma lö már vén. már nem von.

a á

ár, áll, ar-ra, er-re, mer-re,
a-ma, ma-ma, lám, velö, va-ló,
mar, már, mar-ni, varr-ni, vár,
vár-ni, re-ám, rá-ma, vá-lu,

á-rú, mál-na, **a**n-na, né-ma,
ma-ri, ma-lom, mol-nár.

mi-vel ir ma-ri? **ő**-röl a-ma mol-
 nár? **I**ám, **a**n-na **ő**-rül. **mi**-mi nem
ő-rül. **a**-ma **nő** né-ma!

13.

c

cél, léc, rác, ránc, láncc, cím,

arc, cí-mér, cér-na, ci-ca, ré-ce,

a-cél, ló-ca, ru-ca, ve-ré-ce,

var-ró-né, vá-lu, mál-na, már-ni, né-ma,

ve-rem, mü-vel, me-rül, vi-rul, vál-lal, u-ral.

ci-li a ló-cán ül. ma-ri cér-ná-val varrr.

mi-vel mér né-ni?

C

léc, cél, rác, lánç, ránk, cím,
 ci-mer, a-cél, cér-na, ré-ce,
 ci-ca, uc-cu! ru-ca, ló-ca, ve-
 ré-ce, ma-lom, mol-nár, var-
 ró-né, le-vél, mál-na, el-len,
 mú-vel, vi-rúl, ö-röm, vo-nal.
mi-nő a cér-na? **n**é-ni a ló-cá-ra
 ül. **u**c-cu! **e**r-nő már ló-ra ül.

14.

S

*és, is, ás, más, sár, sas, sás,
 sir, som, mos, ser, rês, les, süil,
 sem, lüss! lüm! le-ves, á-só,*

vé-ső, i-nas, i-rás, si-ma, me-se, lo-vas, va-sal,

vi-sel, su-rol, ne-mes, ro-vás.

a som ve-res. a málna is ve-res. a ráncsü-rü.

a vé-ső é-les. sá-ra su-rol. a cér-na e-rős.

a mo-só-né mos. a né-ni va-sal.

S

is, és, ás, más, sír, sár,
sás, sas, mos, som, sem,
ser, sü, les, rés, lám! láss!
i-rás, i-nas, á-só, le-ves, vés,
vé-ső, si-ma, lo-vas, me-se,
va-sal, su-rol, vi-sel, ne-mes,
ro-vás, ü-res, sar-ló.

a sar-ló é-les. a sas e-rős. a vér
ve-res. a le-ves sü-rü. ma-ri or-ra
vé-res. a mo-só-né va-sal. a ser
e-rős. a lo-vas lo-von ü. a ci-ca
les.

K

ak, ek, ík, ök, ük, mák, lák, rek,
rák, kár, mék, nék, vák, vík,
ke-ne, kör-ven, má-kal, la-ka,
mé-zes, ö-riz, e-vex, ne-vex, me-ző, le-mex,
él-vex, lár-máz.

az a-cél me-rev. az ol-ló é-les, az i-na, vés-
a zár e-rős. az ör ö-riz. a le-mex si-ma. sa-
mu a vi-zen e-vex. a me-ző vi-rúl. az
á-só é-les. az úr i-na-sa e-rős.

Z

íz, ez, az, űz, őz, láz, máz,
zár, ráz, réz, méz, víz, néz,

váz, e-vez, le-mez, ne-vez,
 ő-riz, má-zas, ze-ne, la-za,
 má-zol, zör-ren, mé-zes, me-
 ző, él-vez, lár-máz, rez-zen,
 me-se, le-ves, cér-na, a-cél,
 i-nas, u-ras, va-ló, ve-lő, ve-
 rem, vi-zes, mer-re, ar-ra.

• **a** méz sú-rü. **a** léc e-rős. **sa**-mü lár-
 máz. **ne** lár-mázz! **né**-ni er-re néz.
e réz-le-mez si-ma. **a** lánc zör-ren.

mi nő a me-zőn?

16.

t

át, lát, tál, toll, itt, ott, vet, rét.

tél, önt, vont, árt, tür, rút, tor.

tör, tör, tü, tür, tűz, vánt, te-ve.

RTK 34

*li-ter, mé-ter, tin-ta, te-tő, ta-nár, ta-ni-tó,
ré-tes, test-vér, os-tor, mes-ter, sá-tor, sa-
lá-ta, é-let, é-tel, i-tal.*

*a ser-tés tőr. a tál ü-res. az ó-ra üt és
mu-tat. né-ni a li-ter-rel sört mér. a tin-
ta sá-rú. a ré-tes iz-le-tes. a víz i-tal.*

t

át, lát, itt, ott, tál, toll, rét,
vet, tél, rút, tőr, árt, ont, ront,
önt, tör, tor, tőr, tű, tűz, tőr,
lát, ránt, mé-ter, li-ter, te-ve,
tin-ta, tart, tar-tó, te-tő, os-
tor, ta-ni-tó, ta-tár, mes-ter,
test-vér, ré-tes, sa-lá-ta, é-let,
é-tel, sá-tor, i-tal, sé-ta, mu-
tat, mu-ta-tó, áz-tat, me-ző,

lár-máz, me-ző, cí-mer, lo-
vas, á-rúl, sü-völt, ü-res.

a te-ve ál-lat. **a** rét vi-rúl. **a** sa-lá-ta
iz-le-tes, a li-ter ü-res. **a** ta-ni-tó
ta-nít. **a** sör i-tal. **a** mo-só-né áz-tat.
a ser-tés rút ál-lat. **ti**-ni tin-tá-val ír.

17.

f

*eb, seb, se-bes, eb-be, eb-ben, leb-ben,
xab, rab. bab, rob-ban, bél, bē-lés,
bal-ta, bār-ca, bērc, bor, bot, be-tű,
bolt, bol-tos. lom-bos, bi-ró, bá-nat, bú-za,
ba-rát, bar-na, ba-rom, bá-tor, bú-tor, bo-rú,
bo-rúl, bor-só, be-ret-va.*

*a bal-ta vas-ból van. a be-ret-va é-les. az
al-má-ri-om bú-tor. a vi-téz ar-ca bar-na. a
mol-nár a ma-lom-ban bú-zát ő-röl. a bol-tos
bor-sót á-rúl. a bi-ró a bú-nöst el-i-té-li. a rab
lán-con van.*

b

**eb, eb-be, eb-ben, seb, se-bes,
leb-ben, rab, zab, bab, bél,
bér, bé-res, bé-lés, bot, bor,
bérc, bár-ca, bal-ta, bolt,
bol-tos, be-tű, borz, bor-zas,
lomb, lom-bos, láb, lá-bas, bír,
bi-ró, ba-rát, bú-za, bá-nat,
bar-na, ba-rom, bo-rú, bo-rúl,
bá-tor, bú-tor, bors, bor-só,
bor-sos, be-ret-va, só-tar-tó,
bors-tar-tó, tin-ta-tar-tó, bú-
bá-na-tos.**

a ló se-be-sen mén. **a** be-ret-va
a-cél-ból van. **a** seb vé-res. **a** rab
lán-ca zör-ren. **a** bab é-tel. **a** bé-lés
e-rős. **a** bol-tos a bolt-ban á-rúl.
a vi-téz bá-tor. **a** ba-rom az ól-ban
van. **a** bors e-rős. **a** bör-tön se-tét.
az eb sán-ta. **b**é-la bú-súl.

18.

h

oh! eh! méh, hó, hü, hü-vös, he-
ves, hel-lő, ha-tár, hi-nár, ha-lom,
ha-mar, ha-vaz, ru-ha, ha-mu,
he-ver, te-her, há-rom, hin-tő, lom-ha,
né-ha, li-ba, bi-val, mar-ha, te-hén, vi-har,
zi-va-tar, ház, há-zas, has, ha-sál, há-lő,
ha-lál, ha-lott, hab, ha-boz.

*az est hü-vös. a hi-nár víz-ben nő. bar-na a
 ru-ha? té-len út-cán, me-zőn hó van. a te-her
 ne-héz. a te-hén he-ver. a ha-sáb ne-héz. a
 há-ló sü-rü. él a ha-lott? a hab se-be-sen
 ro-han. a há-bo-rú vé-res.*

h

Oh! moh, eh! he-ves, hű,
 hű-vös, hó, hol-ló, ha-lom,
 hi-nár, ha-tár, ha-vaz, ha-
 mar, he-ver, ha-mu, ru-ha,
 hin-tó, te-her, há-rom, lom-
 ha, mar-ha, li-ba, né-ha,
 bi-val, ru-ha, te-hén, vi-har,
 su-hanc, ti-már, ház, há-zas,
 há-ló, ha-lál, has, ha-sáb, zi-
 va-tar, ha-lott, ha-bar, hab,
 há-bo-rú, he-ve-rés, ham-

vas, hir, hi-res, ha-ta-lom,
harc, har-ci-as, el-há-rít.

az u-tas a vá-ros-ba mén. **a** vi-téz
har-ci-as. **a** hir le-ve-rő. **a** vi-har
tom-bol. **a** zi-va-tar ré-mí-tő. **a**z eb
hű ál-lat. **a** mar-ha az is-tál-ló-ban
he-ver. **a** ve-réb tol-la ham-vas és
bar-na. **e**s-te hü-vös van. **mi**t mí-vel
a-ma tót? **mi**-vel e-mel? **a** hin-tó
se-be-sen ro-han. **a** határtá-vol van.

19.

d

*ad, add! dër, tër, dël, tël, i-de, o-da,
dal, vad, had, hid, hit, düh, ve-
der, me-der, e-le-del, el-dal, ál-
dás, dús, dur-ran, der-med, de-rü,*

*od-vas, re-dő, vé-dő, ned-ves, med-ve, ud-var ,
du-da, da-rú, du-ni, da-ral, bod-za, di-val,
dol, do-bos, hor-dó, er-dő.*

*sá-ros az út? az er-dő zöld. a vad az er-
dő-ben él. a hús e-le-del. a dér árt a me-
zőn. a ma-dár vi-dá-man da-lol. ide néx-zen
ön! itt med-ve tán-col. a med-ve o-trom-ba
ál-lat. a ve-der vix-zel van te-le.*

d

**ad, add!ád, át, de, dér, tér,
dél, tél, dal, had, vad, hit,
hid, düh, me-der, ve-der,
de-rű, de-rűl, ma-dár, ha-
tár, der-med, dús, dú-san,
dur-ran, ál-dás, ol-dal, od-
vas, e-le-del, ál-do-más, er-**

dő, re-dő, vé-dő, med-ve,
 ned-ves, ud-var, dur-ran,
 du-da, lá-da, da-cos, da-ru,
 da-ni, di-ó, da-rab, ha-sad,
 bod-za, dur-va, bárd, da-róc,
 dár-da, di-vat, dob, do-bos,
 hor-dó, hin-tó, bá-nat, ze-ne,
 térd, tal-lér, sán-ta, á-rad,
 ü-dül, u-tas, rend, ren-des,
 men-te, nád, ná-das.

az er-dő hü-vös. **a** le-vél ned-ves.
mi-ből van a lá-da? **a** da-ru ma-dár.
a ve-réb is ma-dár. **a** ser-tés ron-da
 ál-lat. **da**-ni da-lol. **a** di-ó bar-na.
a bárd vas-ból van. **a** bal-ta is vas-
 ból van. **a** da-róc dur-va. **a** bá-nat
 le-ve-rő. **a** du-na á-rad. **a** ván-dor
 út-ra in-dul. **a** ta-nu-ló ren-des.
a ná-das-ban nád te-rem. **a** ná-das
 sű-rii.

j

ij, ej, új, ujj, ej! tj, vaj, baj,
 haj, kajt, sajt, tajt, hej, háj, jaj!
 juh, raj, aj-tó, boj-tár, ba-jós,
 ha-jó, ha-jós, la-jos, ma-jor, jám-bor, bor-ju,
 ma-jom, to-jás, laj-hár, jár-da.

a boj-tár ju-ha-it ör-xi. a sajt jó-i-xü e-le-del.
 a ha-jós a ha-jón ül. a laj-hár lom-ha ál-lut.
 a bor-ju az is-tál-ló-ban van. la-jos jó ta-nu-ló.
 a já-cint il-la-tos. a viz a mal-mot kajt-ja.
 a ma-lom-ban a mol-nár bi-xát ö-röl.

---

j

ej, éj, íj, új, ujj, háj, haj,
 héj, tej, baj, jaj! juh, tajt,
 sajt, hajt, raj, zaj, vaj, aj-
 tó, ha-jó, ha-jós, var-ju, ba-
 jos, boj-tár, ma-jor, jám-
 bor, la-jos, to-jás, bor-ju,
 saj-tó, ma-jom, rös-tos, laj-
 hár, haj-nal, tej-sű-rű, jár-
 da, já-cint, je-les, je-le-net,
 je-nő, ol-ta-lom, ju-ta-lom,
 ja-vu-lás, jól-te-vő, ha-ji-
 tás, ha-ju-lás, laj-tor-ja, boj-
 tor-ján.

az éj se-tét. **é**j-jel a hol-dat lát-hat-
 ni. **a** né-ni új ru-hát varr. **a** haj-nal
 ha-sad. **vi**-dúl a táj. **a**z út-cán zaj,
 lár-ma van. **mi**t je-lent e zaj? **ta**-lán
 tűz van va-la-hol? **la**-tom már a tü-

zet. **a** tűz ré-mí-tő. **m**ár több ház
el-ham-vadt. **a**-mott tűz-ol-tót is
le-het lát-ni. **e**zolt-ja a tü-zet. **a** ma-
jo-ros a te-he-net i-tatja. **a** ve-der-
rel vi-zet me-rít. **a** te-hén te-jet ad.
eb-ből van a vaj és a sajt.

21.

g

ég, vég, ág, vág, tág, rág, vig,
hig, jég, még, gáz, gát, göz, gim,
gomb, gond, i-ga, in-ga, e-gér,
ga-zos, gom-ba, ga-lamb, gon-dos, vi-rág, du-
gó, ge-ren-da, le-ve-gő, he-ge-dű, zon-go-ra
ga-bo-na, gal-lér.

az ég té-len több iz-len bo-rús. hó-bo-rít-ja

*a me-zőt és li-ge-tet, a hó hi-deg. de még-is
meg-vé-di a me-zőt és ré-tet. a jég a víz te-
te-jén van. a jég nem min-dig e-lég e-rős.
a-zért nem le-het bár-mi-nő jég-re men-ni.
az ud-var tá-gas. té-len est is hó bo-rít-ja.*

g

Gg, ág, vég, vág, rág, tág,
még, jég, hig, vig, gőz,
gaz, gim, gát, gomb, gömb,
gond, gon-dos, i-ga, vi-gad,
vi-rág, sár-ga, drá-ga, in-ga,
e-gér, á-gas, tá-gas, ma-gas,
ga-zos, gom-ba, mo-zog, ga-
lamb, zö-rög, cam-mog, du-
gó, rú-gó, da-gad, i-gaz-ság,
be-teg-ség, le-ve-gő, ge-ren-
da, zon-go-ra, he-ge-dű, gal-

**lér, ga-bo-na, di-de-reg, ag-
gód-ni, han-go-san.**

a ga-lamb a ház-te-tőn ül. **a** gom-ba
er-dőn és me-zőn te-rem. **van** meg-
e-he-tő gom-ba. **de** mér-ges gom-ba
is van. **a** mér-ges gom-bá-tól meg is
hal-hat az em-ber. **té**-len a le-ve-gő
hi-deg. **g**é-za di-de-reg a hi-deg-től.
lát-tál már med-vét? **a** med-ve já-
rá-sa cam-mo-gó.

ne menj a jég-re.

tél volt. **a** tó vi-zét jég bo-rí-tá. **g**é-
za rá ment a jég-re. **de** az még nem
volt e-lég e-rős. **be**-tört lá-ba-i-a-latt.
gé-za el-me-rült a víz-ben. **be**-le-
halt vol-na, ha i-dő-sebb test-vé-re
meg nem lát-ja. **de** ez hir-te-len o-da
ro-hant. **még** meg tud-ta men-te-ni
a ha-lál-tól.

(L. L. P. S. ABC-ből.)

p

ép, nép, tép, lép, lap, gép, nap,
 pad, talp, por, pör, pár, púp,
 pép, pénz, pánt, part, pont,
 a-pa, e-pe, e-per, hol-nap, ün-nep, lu-pát,
 sep-rü, tap-ló, pad-ló, pad-lás, pél-da, ci-pő,
 po-hár, lap-da, pál-ca, lám-pa, pa-la, pa-
 list, pa-mut, pap-lan.

a ta-nu-ló a pad-lan ül. Hall-gat-ja, mit a
 is-ni-tó mond. a-xért min-dig a ta-ni-tó-ra
 néz. teg-nap a-pám-mal sé-tál-ni vol-tam.
 ma nem le-het sé-tál-ni. vaj-jon mi-ért?
 mi-vel hó-xi-va-tar van.

p

ép, nép, gép, tép, lép, lap,
 nap, pad, talp, pör, por,
 pár, part, pénz, pép, púp,
 pont, bont, e-pe, e-per, a-pa,
 la-pát, lap-da, hol-nap, ün-
 nep, sep-rü, pél-da, pad-ló,
 pad-lás, ci-pő, po-hár, lám-
 pa, lé-pés, pa-la, pa-lást, lo-
 pó, pél-da, pré-da, tap-ló.
 pál-ca, pap-lan, pa-mut, le-
 pe-dő, é-pü-let, lép-del, se-
 per, pu-ha, po-ros, pi-ros.

Hozz po-ha-rat! tölts be-lé vi-zet!
 i-hat-nám. **a** víz ü-dí-tő i-tal. **Z**árd
 be a pad-lás aj-ta-ját! **a** pad-lá-son
 ru-ha van. **t**ol-vaj el-lop-hat-ná.
a ru-ha pe-dig drá-ga. **p**a-li az ud-
 va-ron van. **a** ha-vat la-pá-tol-ja.
a po-hár ü-veg-ből van. **a** lo-pó is

le-het ü-veg-ből. **a**z al-ma pi-ros.
a pap-lan-ban pa-mut van. **a** pa-mut
jó me-le-get tart. **mi**-re va-ló a pap-
lan? **hol** jár-tál? **ci**-pőd sá-ros. **ver**d
le ci-pőd-ről a sa-rat! **a** ház é-pü-let.
a ház-ban leg-a-lul van a pin-ce.
a te-tő a-latt van a pad-lás. **a** pin-ce
té-len me-leg, **de** a pad-lás té-len
hi-deg.

23.

dőf, rőf, fa, fal, fü, fül, fűz, főz,
fej, fél, fut, füt, fog, fi-ú, fe-dél,
fo-nal, fa-lu, fűz-fa, fel-hő, fa-héj, fa-lat,
föld, fűrj, füst, fé-reg, fo-rog, fé-sű, fo-
ga-dó, fog-la-ló, folt, fol-tos, fod-ros.
a fa-vá-gó lát ha-só-gat, a lát as-ró-ra

váy-ja. a-zu-tán a pin-cé-be herd-ja.
 a fa nem min-de-nütt a pin-cé-ben van.
 Hol le-het még tü-zi-fűt tar-ta-ni? a fa
 a me-zőn és ré-ten le-rem.

f

rőf, döf, fa, fal, főz, fü, fűz,
 fül, fel, fél, tűt, fej, fog, fa-lu,
 fa-lat, fa-sor, fa-héj, fo-nal,
 fo-gas, fo-dor, fo-rog, fod-
 ros, fol-tos, folt, föld, fürj,
 füst, fűz-fa, fe-dél, fel-hő, fé-
 reg, fé-sü, fa-vá-gó, fej-fá-jás,
 fül-fá-jás, fül-cim-pa, fo-ga-
 dás, fo-ga-dó, fog-la-ló, for-
 dúl-ni, fi-a-tal, fe-led-ni, fe-
 lez-ni, fe-lél-ni, fe-je-de-lem,
 bi-ro-da-lom.

ro-zi ott-benn fűt, mi-vel hi-deg van.
 ne fűts i-gen e-rő-sen! a me-leg-ség
 ár-tal-mas is le-het. fe-ri fe-je fáj
 már a me-leg-től. ma-ri a húst meg-
 fő-zi. a hús jó-i-zű e-le-del. a sült
 hús is i-gen iz-le-tes és táp-lá-ló.
 a fe-dél fá-ból van. de vas-ból is le-
 het a fe-dél. a ház fe-de-le is le-het
 fá-ból. itt-ott pa-lával fe-dett há-zat
 is lát-hat-ni, mi-vel fe-di há-zát a
 föld-mű-ves? a ru-ha fol-tos. a fal
 is le-het fol-tos. de fol-tos le-het a
 pa-pir is. fü-le-im-mel hal-lom a han-
 got. a ze-nét is fü-le-im-mel hal-lom.
 ha fü-lem nem vol-na, a-pám hang-
 ját sem hal-la-nám.

24.

k

ék, ok, sok, tok, ök, pök, mäk,
 rak, rak, makk, kék, kék, kék,

kar, kard, här, kád, kö, köt, kö-tél, kút,
 e-ke, te-ke, é-nek, fi-nék, fu-zék, de-rék,
 ma-rok, sa-rok, ke-fe, ka-bát, ka-nál, ké-ve,
 kör-te, ko-sár, ken-der, kert, kö-les, ká-su,
 ká-dár, ka-lap, cu-kor.

a kés pen-gé-je vas-ból van. a kés é-les. ha
 a kés élet-len, nem i-gen vág-ha-tunk ve-le.
 a-zért a fen-kő-vön meg-é-le-si-tik. a rák
 a víz-ben él. tu-dod-e, mi-ként ha-lad a rák?
 há-tra fe-lé. mi rák mód-já-ra ne ha-
 lad-junk!

K

Ok, tok, sok, ék, kék, pék,
 ők, rak, rák, mák, makk,
 pók, kés, kéz, kén, kép, kár,
 kád, kar, kard, kas, kos, kő,
 köt, köss! kút, a-kol, e-ke,

te-ke, lep-ke, de-rék, fe-nék,
 ke-rek, ke-rék, fa-zék, sa-
 rok, ma-rok, é-nek, ko-sár,
 ka-pa, ké-ve, ke-pe, ke-fe,
 ka-nál, ka-bát, kan-tár, kert,
 ká-dár, ká-sa, kö-les, ku-
 kac, ken-der, bu-rok, be-rek,
 cu-kor, ka-lap, ha-lán-ték.

a po-hár fe-ne-ke ke-rek. **a** kraj-cár
 is ke-rek. **mi** ke-rek még? **az** aj-tó
 sar-ka vas-ból van. **mi**-ből van az
 ab-lak sar-ka? **a** makk fán te-rem.
mak-kal ser-té-se-ket hiz-lal-nak.

az e-gér-ke.

az e-gér kis da-rab cuk-rot lo-pott. **ezt**
 ép-pen fi-a-i-nak a-kar-ta vin-ni. **meg**-lá-tá a ma-ma
 s mon-da: kis e-gér-ke, mit hor-dod el cuk-ro-
 mat? **az** e-gér-ke fe-le-le: fi-ó-ká-im é-hez-nek.
a-zok-nak a-ka-rom el-vin-ni. **a** ma-ma meg-
 saj-nál-ta az e-gér-két. **vidd** el hát fi-a-id-nak,
 ne é-hez-ze-nek. **én** is most a-dok fi-a-im-nak
 reg-ge-lit.

cx = c

lécx, cxél, dacx, ducx, cxím, cxin,
arcx, harcx, ércx, cxomb, cxu-
kor, cxér-na, pin-cxe, pal-cxu.
e-czet, lö-cxa, cxin-he, cxék-la, cxit-rom, pe-
recx, pa-laczk, ba-raczk, fá-cxán, kocx-ha, ke-
men-cxe, ma-lucz, ru-cxa, ré-cxe, sáncx, táncx,
táncx.

a cxu-kor é-des. a pa-laczk ü-veg-ből van.
a pa-laczk-ban bor van. a sört is pa-laczk-
ban tart-ják. a bor és sör e-rős. mi bort
és sört még nem i-gen i-ha-tunk. a cxin-he
é-nek-lő ma-dár.

CZ=C

dacz, ducz, lécz, czél, czin,
 czím, czi-mer, a-czél, e-czet,
 czér-na, czu-kor, czin-ke,
 czi-ne-ge, czit-rom, czék-la,
 ló-cza, pál-cza, pin-cze, ércz,
 arcz, harcz, czomb, pe-recz,
 pa-laczk, kocz-ka, ré-cze.
 ru-cza, ma-lacz, ba-raczk.

a ló-cza fá-ból van. **a** pál-cza hen-
 ge-rü. **C**zit-rom ná-lunk nem te-rem.
a ba-raczk jó-i-zü. **a** vi-téz har-czol.
a harcz vé-res. **a**z el-len-ség fut.
a vi-téz ar-cza bar-na. **a** ma-ma tű-
 vel és czér-ná-val varr.

a ró-ka és a ré-cze.

a ré-cze a ta-von volt. **O**tt kis ha-la-kat
 ke-res-gélt. **a**r-ra jött a ró-ka. **e**n-nek a ré-cze
 hu-sá-ra fájt fo-ga. **a**zt mon-dá te-hát a ré-czé-
 nek: ked-ves ré-czém! **m**ár rég a-ka-rok ne-ked
 va-la-mit mon-da-ni. **j**öjj a-zért kis sé kö-ze-
 lebb. **k**ül-lön-ben nem ért-het-nél.

de a ré-cze o-kos volt. nem ment a ró-ká-hoz. azt fe-lel-te a ha-mis ál-lat-nak: nem a-ka-rok tő-led sem-mit sem hal-la-ni. jobb ha a ré-cze tá-vol ma-rad tő-led. — a ró-ká-nak hi-á-ba fíjt fo-ga ré-cze-hús-ra. a ré-cze nem jött a part-ra. a ró-ka pe-dig nem tu-dott hoz-zá a víz-be be-men-ni.

26.

Sz

ész, mész, ősz, nesz, lesz, tesz,

vesz, rész, sző, szőr, sző, szőr,

szár, szán, száj, szín, szem, szél, szé-na, szal-

ma, ká-sza, fej-sze, asz-tal, posz-tó, le-széd,

vá-szon, fér-szék, desz-ka, já-szol, re-sze-lő,

me-sze-lő, esz-ten-dő.

az ősz már el-múlt. itt a tél. a szél sü-

volt. ha ta-kar min-dent. már szán-káz-ni

is le-het. a szán se-be-sen ha-lad. a fák le-

*ve-lei rég le-hul-lot-tak. prusz-ta a li-get és
a me-ző. a ma-da-rak sem é-ne-ket-nek.*

SZ

Ősz, ész, mész, méz, vesz,
tesz, lesz, nesz, sző, szőr, szó,
szór, szár, száj, szán, szín,
szél, szé-k, szól, szem, szől-lő,
szal-ma, szé-na, asz-tal, ka-
sza, posz-tó, fej-sze, fé-szek,
vá-szon, desz-ka, já-szol, be-
széd, pe-nész, szü-ret, sze-
kér, szil-va, réz, rész, kéz,
kész, esz-ten-dő, me-sze-lő,
re-sze-lő.

a ház fő-ré-sze-i a fa-lak és a te-tő.
a fa-la-kat kő-ből és tég-lá-ból é-pí-
tik. **a** kö-vek és tég-lák kö-zé va-
ko-ló me-szet tesz-nek. **e**z ősz-sze-
tart-ja a tég-lá-kat és kö-ve-ke-t.

a te-tő a ház fel-ső ré-sze. **áll** a fe-dél-szék-ből és sza-ru-fák-ból. **a** sza-ru-fák-ra a lé-czek van-nak sze-gez-ve. **mi**-vel fő-dik a ház-te-tőt? **fa**-lu-kon szal-má-val és nád-dal is fe-dik a há-za-kat.

a ház-ban van-nak szo-bák és kam-rák. **mi**-nek kell még len-ni, ha főz-ni a-ka-runk? **leg**-a-lul van a pin-cze. **fő**-lül van a pad-lás. **a** fa-lak-ban aj-tók és ab-la-kok van-nak. **mi**-re va-lók e-zek? **a** ház fa-la-ít be-va-kol-ják és be-me-sze-lik. **ek**-kor a fa-lak szeb-bek és tar-tó-sab-bak is lesz-nek.

27.

cs

ács, rács, öcs, mécs, löcs, cső,
csőr, csűr, csíz, csont, csat, kulcs,
hincs, bölcs, fecs-ke, hecs-ke, ka-lács, ho-csi,
ho-csis, hi-lincs, bi-lincs, ho-vács, sza-kács,

*ta-kács, mo-csok, cso-kor, csu-por; cse-rép.
csi-ga.*

*a fecs-ke az e-resz a-lá rak-ja fész-két. sár-
ból ép-i-ti, mint-ha csak hő-mű-ves vol-na.*

*a ta-kács vász-nat sző. mi-lől sző-vi a
ta-kács a vász-nat? a fo-nal, a len és ken-
der hé-já-ból ké-szül. a rok-kán meg-fo-n-ják.*

CS

**Öcs, löcs, szücs, mécs, ács, rács,
csíz, csűr, csőr, csat, csont,
kincs, kulcs, bölc, ka-lács,
sza-kács, ko-vács, ta-kács,
ki-lincs, bi-lincs, kecs-ke,
fecs-ke, ko-csi, ko-csis, csi-
ga, cse-rép, csor-da, csu-por,
csa-lán, cso-kor, csé-sze, mo-
csok, cse-cse-mő.**

a cső hen-ge-rü. **a** lőcs a ko-csi ré-sze. **a** mécs vi-lá-gít. **a**z ács fa-rag. **a** rács vas-ból ké-szül. **de** fá-ból is le-het. **a** csíz é-nek-lő ma-dár. **a** ma-da-rak or-rát csőr-nek hiv-ják. **a** ki-lincs a zár ré-sze. **a** kulcs is a zár-hoz tar-to-zik. **a** kulcs vas-ból van. **a** ki-lincs réz-ből is le-het. **a** zár-ban van a zá-vár.

a kecs-ke.

a kecs-ke há-zi ál-lat. tes-té-nek ré-szei a fej, a de-rék, a lá-bak és a fark. **mi** van még a fej és de-rék kö-zött? **a** de-rék-nek még mi a ne-ve? — **a** kecs-ke fe-jén két szar-vat vi-sel. szá-ká-la is van a kecs-ké-nek. e-gész tes-tét dur-va szőr fe-di. **min**-de-nik lá-bán két kö-röm van. e-ze-ket csül-kök-nek ne-vez-zük.

a kecs-ke e-szik fü-vet és szé-nát. **kü**-lön-nö-sen sze-re-ti a fák le-ve-le-it és fi-a-tal haj-tá-sa-it. **a** ká-posz-tát is sze-re-ti. **né**-ha a fák-ra is föl-má-szik. le-rág-ja lomb-ja-i-kat. **a**-zért nem e-resz-tik a kecs-két a kert-be. **a** ker-tész ott nem szí-ve-sen lát-ná. **ott** kárt o-koz-na.

a kecs-ke ad ne-künk jó te-jet. **e**z i-gen táp-lá-ló. **mel**-le-be-te-gek-nek va-ló-di or-vos-ság. **hú**-sa is jó-i-zü. **bő**-ré-ből czi-pő-ke-t ké-szi-te-nek. — **a** kecs-ke fi-át gi-dá-nak ne-ve-zik. **en**-nek hú-sa i-gen iz-letes.

ny

iny, feny, lany, hany? enyv,
 a-nya, bá-nya, bá-rány. kö-
 ténny, ké-ménny, sze gény, fe-nyő,
 ke-nyér, nyél, nyak, nyárs, nyúl, nye-reg,
 nya-láb, kony-ha, her-nyó, ső-vény, nő-vény,
 ber-ke-nye, cse-resz-nye.

a ke-nye-ret ke-men-czé-ben sü-tik. e-löbbl
 a liszt-ből ko-vászt csi-nál-nak. ezt a-zu-tán
 meg-da-gaszt-ják. ha jól meg-kelt, ke-men-
 czé-be te-szik. a ke-men-czét e-löbbl e-rő-sen
 me-le-gi-tik. Kü-lön-ben a ke-nyér nem sü-t-ne

*meg. a liszt bú-zá-ból is lesz. a mol-nár
meg-ör-li a bú-zát a ma-lom-ban.*

ny

lány, hány, árny, szárny,
iny, szeny, meny, enyv, köny,
könyv, nyelv, a-nya, a-rany,
bá-rány, ké-mény, kö-tény,
sze-gény, nyúl, nyál, nyél,
nyár, nyárs, nyak, fe-nyő,
te-nyér, ke-nyér, kony-ha,
nya-láb, nye-reg, sö-vény,
nö-vény, her-nyó, cse-resz-
nye, ber-ke-nye, á-fo-nya,
ko-cso-nya.

a bá-rány nyáron a me-zőn legel.
a bá-rány i-gen sze-lid, keð-ves
ál-lat. **a** fe-nyő er-dő-ben te-rem.
i-gen nyú-lánk, ma-gas fa. **de**
lomb-ja-i nin-cse-nek. **tű**-le-ve-le-i

van-nak, **a** sza-kács a kony-há-ban
dol-go-zik.

a szófogadatlan nyúlacska.

a nyúlacska nem akart anyjának szót fogadni. **azt** mondá neki anyja: kedves fiam! ma ne menj ám ki az erdőből. **ma** a vadász bizonyosan erre fog menni. **ha** meglát, meglő. **azután** tarisznyájába tesz s hazavisz. **otthon** megsütnek s megesznek.

de kemény tél volt. **hó** boríta mindent. **a** nyúlacska kevés eleséget talált. **mikor** anyja nem látta, kiszökött a mezőre. **ott** káposzta-föld volt. **talált** némi maradványokat.

hozzálátott tehát az evéshez. **éppen** javában evett. **ekkor** jött a vadász. **oldalán** töltött puska volt. **mikor** a nyúlacska meglátta, hamar levette puskáját. **a** nyúlacska futni akart. **de** a vadász rá czélozott. a puska durrant. **a** nyúlacska meg volt löve.

(Solereder nyomán.)

29.

gy

így, úgy, agy, nagy, ágy, lágy,
egy, hegy, kegy, négy, megy,

meggy, begy, jegy, fagy, légy, rügy, vagy,
 vágy, völgy, tölgy, gyep, gyolcs, á-gyu, bo-
 gyó, ki-gyó, gyü-mölcs, gyö-kér, gyer-mek.
 fe-gy-ver, fa-gyos, lan-gyos, ke-gyes.

a ned-ves a-gyag lügy. ned-ves a-gyag-ból
 e-dé-nye-ket csi-nál-nak. *az* a-gyag-ból ki-
 szült e-dényt cse-répi e-dény-nek ne-ve-zik.
mit csi-nál-nak még a-gyag-ból? *a* tü he-
 gyes. *a* meggy sa-va-nyu. *a* meggy-nek csont-
 ke-mény mag-ja van. *a* fá-nak gyö-ke-re *a*
 föld-ben van.

gy

ágy, lágy, úgy, agy, nagy,
 így, egy, kegy, hegy, légy,
 négy, jegy, begy, megy,
 meggy, fagy, ügy, rügy,

vagy, vágy, tölgy, völgy,
 gyolcs, gyep, fegy-ver, hagy-
 ma, á-gyu, ki-gyó, bo-gyó,
 gyer-mek, győ-kér, gyü-
 mölcs, gya-lu, gyu-fa, han-
 gya, fagy-gyú, gya-pot,
 gyap-jú, ke-gyes, he-gyes,
 lan-gyos, fa-gyos, győ-ze-
 lem.

a gyü-mölcs iz-le-tes. **de** az é-ret-
 len gyü-mölcs na-gyon ár-tal-mas.
et-től sok gyer-mek már na-gyon
 be-teg lett. **a** be-teg gyer-mek-nek
 ágy-ban kell ma-rad-ni. **az** or-vos
 gyó-gyít-ja a be-te-get. **a** bo-gyó
 né-ha na-gyon szép szi-nű. **de** sok
 mér-ges bo-gyó is van. **ne** e-gyél
 te-hát bo-gyót; ki-vált ha nem tu-
 dod, hogy meg-e-he-tő-e.

a két kecske.

egykor két kecske találkozott egy keskeny
 gyaloghidon. **mindegyik** másik partra igye-

kezett. térj ki utamból, szólt az idősebbik. **H**add menjek át a patak túlsó partjára! **É**n nem térek ki, felelt a megszólított. **É**n előbb voltam a hidon, mint te. **É**s mégis én menjek vissza? **É**n sem megyek vissza! **É**n öregebb vagyok, mint te, mondá ismét az előbbi.

Erre nagyon megharagudott mindkettő. **S**zarvaikat előre tartották. **A**zután gyorsan egymásra rohantak. **D**e nyomban szörnyű büntetés érte őket! **M**inthogy a hid igen keskeny volt, mindketten a vízbe zuhantak. **B**ezzeg látták most, hogy hibáztak. **C**sak nagynehezen tudtak a partra kiúszni. **A**zután majd megfagytak, míg haza értek.

(Solereder nyomán).

30.

ly

ily, oly, moly, mely, süly, hely,
 olyv, lyuk, pe-hely, ba-goly,
 fo-goly, hü-vely, puly-ka, fo-lyó, go-lyó,
 gó-lya, gu-lya, kály-ka, mü-hely, se-lyem,
 tüz-hely, cser-mely, se-re-gély, ün-ne-pély.

*a folyó vi-zé mély. a cser-mély vi-zé nem
mély. a pe-hely könny-nyü. a-zért szál-long
a le-ve-gő-ben. a hó is pely-hek-ben szál-long.
a hó-pe-hely is könny-nyü. a go-lyó göm-bő-
lyü. a te-ke is göm-bő-lyü. de a kocz-ka szeg-
le-tes. göm-bő-lyü a cse-resz-nye és meggy is.*

ly

Öly, moly, ily, hely, mély,
súly, ölyv, hü-vely, pe-hely,
mű-hely, cser-mély, tűz-
hely, fo-goly, ba-goly, kály-
ha, puly-ka, gu-lya, gó-lya,
go-lyó, fo-lyó, fo-lyam, se-
lyem, lyuk, fák-lya, sze-
mély, ve-szély, ke-vély, se-
re-gély.

a gó-lya ván-dor ma-dár. — **a** ba-
goly és ölyv ra-ga-do-zó ma-da-rak.
a ki-sebb ma-da-ra-kat fog-dos-sák.
— **té**-len a kály-ha me-leg. **me**-leg
kály-há-hoz hir-te-len ne menj! **a**
mes-ter-em-ber a mű-hely-ben dol-
go-zik. — **a** sza-kács-né a tűz-hely-
nél van. **a**ze-bé-det fő-zi. — **a**z ó-lom
sú-lyos ércz. **de** az a-rany az ó-lom-
nál is sú-lyo-sabb.

a torkos egér.

az egér a kamrában sétálgatott. látott ott
egy egérfogót. **e**bben sült szalonna volt. **a**h!
egérfogó! szólt a kis egér. lám, lám! mily
okosak az emberek. **e**gérfogót állítanak föl.
ezzel megfogják a szegény egérkéket. **de** mintha
mi oly ügyetlenek volnánk! **én** nem megyek a
fogóba. **de** mily jó szaga van a sült szalonná-
nak! **m**égis kissé megszagolom. **n**em oly veszé-
lyes talán, milyennek látszik. **m**ost a fogóhoz
közeledik. **m**indig közelebb, közelebb ment.
már oly közel volt, hogy orrával a szalonnához
ért. **a**z egérfogó könnyedén volt föltámasztva
most egyet csattant és az egér fogva volt.

(Solereder nyomán).

XS

xixs, guxs, roxs, törxs, xsir, xsák,
xsup, xseb, ró-xsa, rő-xse, xsá-moly,
mo-xár, mor-xsa, dé-xsa, xsin-dely, xsold, xsol-
dos, da-ráxs, pa-ráxs, gu-xsaly, xsi-neg, xsöl-
lér, xsem-lye, xsá-lye.

a rixs nem min-de-nütt te-rem. leg-in-kább
me-leg és vi-ze-nyös he-lye-ken ter-mesz-tik.
a ró-xsa igen szép vi-rág. il-lat-ja is na-
gyon kel-le-mes. a-xért a vi-rá-gok ki-rály-né-
ja-nak ne-ve-zik. a xsin-dely a ház-te-tön van.

ZS

rozs, rixs, guzs, törzs, zseb,
 zsup, zsák, zsir, mor-zsa, rő-

zse, ró-zsa, dé-zsa, zsold, zsoldos, mo-zsár, da-rázs, pa-rázs, zsi-neg, zsin-dely, gu-zsaly, zsá-lya, zsá-moly, zsem-lye, zsöl-lér.

a rozs a me-zőn te-rem. **r**ozs-lisztből jó ke-nye-ret süt-nek. **a** dé-zsát a kony-há-ban hasz-nál-juk. **t**öbbnyi-re fá-ból van. **d**e bá-dog-ból is ké-szí-te-nek dé-zsá-kat. **a** fa-dé-zsát a ká-dár csi-nál-ja. **a** bá-dog-dé-zsát a bá-do-gos ké-szí-ti. **a** ka-to-na zsoldot kap. **a** fős-vény em-bert zsu-gorri-nak is hív-ják.

tégy jót embertársaddal!

zsófi hazajött az iskolából. **e**kkor anyjától egy darab kenyeret kapott. **m**agyon szép darab fehér kenyér volt. **z**sófika örült a kenyérnek, mert éhes volt. **e**kkor oda jött a szegény szomszéd leánykája és **z**sófikát meglátogatta. **m**időn **a** szép fehér kenyeret meglátta, fohászkodott. **a**zután így szóla: **a** mi kis **z**sigánk otthon fekszik betegen. **m**ár többször kért fehér kenyeret. **d**e nekünk nincs, és nem is vehetünk.

Zsófi barátnéjára, majd meg kenyerére nézett. **a**zután kétfelé törte a kenyeret. **a** nagyobbik darabot oda nyújtá neki, és így szólt: itt van e darabka! **v**idd el hamar beteg öcsédnek. **m**ondd meg neki, hogy szívesen adom.

Zsófika jót cselekedett. **S**egitenünk kell oly embertársainkon, kik szükségét szenvednek. **I**sten ezért megjutalmaz bennünket. (A kath. ABC s olv. ny.)

32.

ty

*pinty, ponty, konty, korty, süttty,
tyúk, a-tya, bá-tya, há-tya,
hár-tya, ku-tya, kez-tyü, ba-tyú, haty-tyú,
ke-tyeg, po-tyog, ro-tyog, sar-kan-tyú, cse-
ge-tyü, ku-ruty-tyol.*

*a ku-tya há-ál-lat. a ház-nál tart-juk. a
ku-tya a-xért há-zi ál-lat. a tyúk is há-zi
ál-lat. de a ku-tya em-lős ál-lat. a tyúk po-*

*dig ma-dár. a ku-tyá-nak négy lá-ba van.
 a tyúk-nak van két lá-ba és két szár-nya.
 a ku-tya tes-tét szőr fe-di. a tyúk tes-te pe-
 dig tol-lal van bo-rit-va.*

ty

Korty, konty, pinty, ponty,
 fütty, tyúk, ba-tyú, kez-tyü,
 ku-tya, hár-tya, a-tya, bá-
 tyá, haty-tyú, ro-tyog, po-
 tyog, ko-tyog, zö-työg, csen-
 ge-tyű, sar-kan-tyú, ku-
 ruty-tyol.

a kez-tyüt bőr-ből ké-szí-tik. **de**
 posz-tó-ból és se-lyem-ből is ké-szí-
 te-nek kez-tyü-ket. **v**anszö-vött kez-
 tyü is. **a** sar-kan-tyú a-czél-ből ké-
 szül. **de** e-züst-ből vagy réz-ből is
 le-het. **a** csen-ge-tyüt is réz-ből csi-

nál-ják. **a** haty-tyú a ta-von úsz-kál.
a haty-tyú-nak szép fe-hér tol-la
 van. **a** lúd-nál jó-val na-gyobb. Szép
 hosz-szú, gör-be nya-ka van.

a hű kutya.

gézának, egy hatéves fiúnak, volt egy szép
 kutyája. **e**z őt mindenüvé kísérte. **e**gyszer **g**éza
 elment a folyóhoz, mely kertjük alján volt. **v**ele
 volt a kis uszkár kutya is. **a** mint a víz szélén
 játszott, beleesett a folyóba. **a** kis uszkár
 észrevette ezt. **u**tána ugrott s megragadta szájá-
 val **g**éza ruháját. **k**iűszott vele a folyó partjára.
az éber és hű kutya megmentette **g**éza életét.

(Nagy L. nyomán.)

a lúd.

egy lúd fehér volt, mint a hó. **e**z hattyúvá
 szeretett volna lenni. **a**zt mondá: én egészen
 olyan vagyok, mint a hattyú. **l**egfőlebb az
 hiányzik, hogy nincsen oly hosszú, görbedt nya-
 kam. **a**zután elvált lúdtársaitól. **n**yakát pedig
 kevélyen forgatta le és föl.

de bezzeg kinevették őt társai. **a** kevély
 lúd nem lett hattyúvá.

(A második Nyelvgy. s Olv. nyomán).

ds

dsi-da, dsi-dás, lánd-zsa, fin-dsa.

a dsi-da hossz-szű-nye-lü fegy-ver. lánd-zsá-nak is ne-ve-zik. szűr-ni le-het ve-le. a fin-dsa e-dény. Ká-vét és te-át i-szunk be-lő-le.

ds

lánd-zsa, lánd-zsás, dsi-da, dsi-dás, fin-dsa.

a fin-dsa kis e-dény. **ren-de-sen** porcel-lán-ból ké-szí-tik. **de** e-züst-ből is csi-nál-nak fin-dsá-kat. **a fin-dsá-ból** ká-vét és te-át isz-nak, **a dsi-da** fegy-ver. **hossz-szű nye-le** fá-ból van. **de** he-gye a-czél-ból van. **a dsi-da** i-gen he-gyes. **a dsi-dá-sok-nak** ez e-gyik fegy-ve-rök. **a dsi-dát** lánd-zsá-nak is ne-ve-zik.

a magánhangzók:

a, á, e, é, i, í, o, ó, ö, ő, u, ú, ü, ű.

Egyszerű mássalhangzók:

b^é, c^é, d^é, f^é, g^é, h^á, j^é, k^á, l^é, m^é, n^é, p^é, r^é,
s^é, t^é, v^é, z^é.

Összetett mássalhangzó betűk:

cz^é, cs^é, ds^é, gy^é, ly^é, ny^é, sz^é, ty^é, zs^é.

II. RÉSZ.

A nagy betűk.

v, V.

1.

*Vilmos jól tanul, de Vendel nem ipar-
kodó fiú. Vilma most tanul kötni. Ver-
nika már szépen köt s most horgolni tanul.*

v, V.

Vincze nem jól ír. Vilmos már szé-
pen tud rajzolni is. Vendel hibásan
olvas. Veronika tisztogat. Vilma a
szobában ül és varr. Vigyázzatok az
iskolában! Viseljétek magatokat jól
és illedelmesen!

2.

u, U. ú, Ú.

*Úgy viseld magadat, hogy szülőid megele-
gedve legyenek veled. Utczán sohasem illik*

*ácsorogni. Ugyanazt várhatjuk ember-
társainktól, mit mi velők teszünk.*

u, U. ú, Ú.

Úgy él, mint a hal a vízben. Új ruhája nem lehet mindenkinek. Úgy cselekedjél, mint szülőid s tanítóid akarják. Vigyázz egészségedre, ne-
hogy valamikép elrontsád!

3.

Vilmos elmondja otthon, mit tanult az iskolában.

Vilmos hazajött iskolából és elbeszélte anyjának, hogy mit tanult. „Vonalzót mutatott nekünk a tanító bácsi és erről beszélgettünk“, szolt a fiú.

„Vonalzóm ott az asztalfiókban van. Vedd csak elő, hadd lássuk, hogyan vigyáztál!“ mondá erre atyja.

Vilmos pillanatig sem habozott; azonnal elővette a vonalzót s elbeszélte, a mit arról tudott. — Ugyan melyik tudná még közületek elmondani, a mit mi a vonalzóról tanultunk? Vajjon milyen színe szokott lenni a

vonalzónak, miből van készítve és ki csinálja?
 — Van a vonalzónak két oldala, két éle és két
 vége. Vajjon mire használják a vonalzót?

4.

ü, Ü. ü, Ü.

Ügyelj minden iőszágodra, hogy semmit el
 ne vesszits! Üres zsebből mit sem vehetünk.

Üvegből gyöngyöket is készítenek. Ünnepe-
 napokon kemény munkától tartózkodunk.

ü, Ü. ü, Ü.

Üljetek csendesen és vigyázzatok!
 Üvegből csinálnak üvegtáblákat, pa-
 laczkokat, poharakat és korsókat.
 Ülőnek nevezik azon nagy vas-esz-
 közt, melyen a kovács a vasat ková-
 csolja. Ültesd a virágot cserépbe!
 Vízzejjól meglocsoljuk azután, hogy
 el ne száradjon.

5.

o, O. ó, Ó.

Olvasás közben szépen figyelünk. Úgy akarja a tanító úr. Óvjad magadat rossz tettektől! Oktalan azon gyermek, ki nem igyekszik tanulni. Végre ő fogja azt megbínni.

o, O. ó, Ó.

Olvassatok mindig fónszóval. Olvasás közben a könyvet bal kezetekben tartsátok! Orvosságot rendelt az orvos a betegnek. Ozsonnára a gyermekek néha gyümölcsöt kapnak. Óhajtvá várják a szülők, hogy gyermekeik előmenetelt tegyenek a tanulásban.

6.

o, O. ó, Ó.

Örzi a konyhában az edényt surolja. Vilma a szobában takarít. Öregelbiket tisztelni kell.

*Őrizkedjünk az Úr törvényeit áthágni.
Örvendjünk az örvendőkkel!*

Ö, Ö. ö, Ö.

Vilma és Ödön.

Vilma és Ödön egyszer a kertben játszottak. Véletlenül ép akkor esett le a fáról egy dió. Oda tekintének s legott megláták. Vilma így szólt: a dió az enyém lesz, mert én előbb láttam. Ödön azt akarta, hogy a dió az övé legyen. Összevesztek a dión, mivel egyik sem akart engedni. Odajött tehát Örzsike, hogy megbékítse őket. Olykép állapodtak meg, hogy azé legyen a dió, ki hamarébb oda ér. Úgy is tettek. Örömet beleegyezett mindegyik. Vilma gyorsabban futott mint Ödön. Ott volt már majdnem céljánál, midőn egyszerre elesett. Ödön vigyázott s a földre nézett. Ő előbb ért oda. Övé lett tehát a dió.

(Schmid K. nyomán.)

7.

a, A. á, Á.

Antal lakatos akar lenni. Akos kertész lesz. Aladár orvos akar lenni. Adám esztergályos mesterséget tanul. Anna nem

szeret kötni. Aranyka azonban igen szorgalmas. Aranykát azért anyja igen szereti.

a, A. á, Á.

Az iskolatábla fából van. Oldalai laposak és négyszegletesek. Az iskolatábla színe fekete. Veres vonalak is vannak rajta. Ugyan tudjátok-e még, hány lapja van az iskolatáblának? Úgy bizony, hat lapja van. Alúl és fölül, jobbról és balról a lapok hosszúk és keskenyek. Azon lapok, melyek elől és hátul vannak, jó hosszúk és szélesek. A falitáblát írásra, rajzolásra, számolásra, sőt olvasásnál is használjuk. A tábla tehát taneszköz. A falitáblát az asztalos csinálja. A mázoló szép feketére befesti. Állványa is szokott lenni a falitáblának. Vajjon hány lába van? A falitábla állványa is fekete színű? A tábla állványát is az asztalos csinálja.

m, M.

Miklós künn az udvaron fát hasogat. Mihály az istájában a lovakat eteti. Mátyás jó viselkedű és szorgalmas fiú. Mari jó erkölcsű és munkás leány. Atyám nővérét Margitnak hívják.

m, M.

A háladatos fiú.

Volt egyszer egy szegény fiú, kit Mártonnak hívtak. Mikor már megtanult az iskolában jól írni, olvasni és számolni, elment egy mesteremberhez. Arra kérte őt, fogadná el inasnak.

A mester befogadta őt. „Majd ha jó és szorgalmas lélsz“, szolt a mester, „adok minden héten két forintot. Azonban enni nem adhatok.“

Márton megígérte, hogy jó és szorgalmas lesz. Még csak egyre kérte urát.

Márton atyja szegény és nagyon öreg volt. Már semmit sem birt keresni. Arra kérte a fiú urát, adná ki mindennap pénzét. Öreg atyjának akarta azt hazavinni.

A mesternek igen megtetszett a fiú háladatosága atyja iránt. Megadta neki naponként néhány krajczárját. Márton híven haza vitte

atyjának. Mikor pár krajczárnyi ajándékot kapott jó emberektől, azt is öreg atyjának vitte haza.

Márton híven megtartotta, mit gazdájának ígért. Mindig engedelmes, szolgálatkész és szorgalmas volt. A jó mester azért Mártonnak később nagyobb bért is adott.

Mártonból idővel igen ügyes és derék mesterember lett. Akkor atya sem szenvedett többé szükségét. Mindennel ellátta őt jó fia. Márton háladatos volt atya iránt. (A régi kath. ABC. s Olv. ny.)

9.

Mikor szép.

Akkor szép az erdő, mikor zöld, mikor a vad galamb benne költ. Akkor szép a kis lány, mikor jó, mikor úgy fog rajta a szép szó.

Akkor szép a mező, mikor zöld, mikor a fürjecske benne költ. Akkor szép a kis lány, mikor vig, mikor mint a galamb oly szelid.

Gönczy P. ABC nyomán.

10.

n, N — ny, Ny

Nándor anyjával a városba ment. Nina azalatt otthon a kisebb gyermekekre ügyelt. Nem sokára hazajöttek. Anyjok sok szép

ruhát vett nekik a városban. Nyoszolát is hozott Ninának. Nina nagyon örült az ajándékának.

n, N. ny, Ny.

Ne halaszszunk semmit holnapra. Nem tudhatjuk, holnap élünk-e. Nagy kincs a jó egészség. Azért vigyázz, hogy valamikép el ne veszít-sed. Nyáron érik a gabona. Nyugodtan alszik az, ki munkáját jól végezte.

11.

A kályha.

Nagyon hideg téli nap volt. A szél süvöltött. A hópelyhek pedig ugyancsak tánczoltak a levegőben. „Mégis jó dolog, hogy itt a fűtött szobában lehetünk. Ugyan megfáznánk, ha nem fűthetnénk“, mondá egyszer Nándor atyjának. „Úgy van, fiam“, szölet ez; „kályha nélkül bajosan lehetnénk el. Ugyancsak megjártuk volna, ha kályhánkat idején nem hozattuk volna rendbe.“

„A mi kályhánk itt egészen másforma, mint az, mely iskolánkban van. Az hengerded s a tanító úr azt mondta, hogy vasból van öntve“, mondá Nándor. „Néhol meg nincs is kályha a szobában, hanem a pinczéből fűtik az iskolát.“

„A mi kályhánk pedig agyagból van; ezt cserépkályhának nevezik, mivel egyes cserepekből van összeállítva“, folytató az atya. „Alakja is egészen más, mint a vaskályháké szokott lenni.“

Nándor mondá: „A mi kályhánknek minden része négyszögű. Négyszögű a teteje, alja, ajtaja, lapos oldalai s fiókjai is négyszögletesek. Még a cső is szögletes.“

„Vajjon iskolátokban milyenek a kályha részei?“ kérdé most atyja.

„Ott a tető s alja kerekdedek, a cső hengerded s az oldalak is. Ajtaja azonban szintén négyszögletes“, felelt Nándor.

„A kályhának mindig két ajtajok szokott lenni. Vajjon meg tudnád-e mondani, miért?“ szólt az atya.

„Oh igen“, felelt a fiú. „A felsőnél tüzet raknak, azután beteszik, hogy a tűz ki ne hulljon. Az alsónál pedig a hamut kell kiszedni.“

„Úgy van fiam“, szólt most az atya. „Örvendek, hogy ezt mind oly jól megjegyezted magadnak. Úgy tégy mindig s derék ember lehet belőled.“

(F. J.)

cz, Cz. cs, Cs.

Czitrom nálunk nem terem. Czukrot nálunk czukorrépából készítenek. Czimből ka-

nalakat is csinálnak. Csak jöt tégy! Cserjén terem a mogyoró. Cserépedényeink agyagból vannak.

CZ., CZ. CS., CS.

Ne légy türelmetlen.

Czili igen jó leányka volt. Mindenben igyekezett szülőinek örömet szerezni. Csak egy hibája volt. Nem volt türelme. Célját azért gyakran nem érte el. Néha legjobb szándékkal fogott a munkához. Csupán félig végezte be többnyire. A legcsekélyebb dolgon is fönakadt. Munkáját ilyenkor félrelökte s mondá: Nem birom ezt soha elkészíteni.

Czilit ezért anyja sokszor megintette. Néha még büntetést is kapott. Csak sokára birta e hibájáról leszoktatni anyja.

13.

A számológép.

Mi az iskolában nemcsak olvasni, írni és beszélni tanulunk. Meg kell tanulnunk számolni is. Néha a számológépen számolunk. A számológépen mutatja meg nekünk a tanító úr, hogy hogyan kell számolni. A számológép több részből áll, ezek: a keret, a sodronyok, a golyók és a lábak. A golyókat a sodronyokon ide s tova lehet tolni. A keret, a golyók s a lábak fából vannak. A sodronyok pedig vasból vannak. Vajjon milyen színűek a keret s a lábak? Milyen színűek a golyók s sodronyok? A keret két oldala függélyesen áll. A sodronyok ezekbe vannak illesztve. Felső s alsó része, valamint a sodronyok vízszintes irányban nyúlnak el. A két függélyes oldalon alul vannak a lábak. Az állványt az asztalos, a golyókat pedig az esztergályos csinálja. A sodronyokat a vasgyárban készítik. Csak néha számolunk a számológépen. Olykor vonalakkal, pálczikákkal s más effélével is számolunk.

(F. J.)

14.

e, E, é, É.

Elek és Éva testvérek voltak. Elek idősebb volt s már jóval többet tanul az iskolában,

mint Éva. Néha Éva nem bírta megcsinálni feladatát. Elek ilyenkor szívesen segített neki. Éva örömet hallgatott bátyjára. Azért feladata mindig rendben volt.

e, E. é, É.

Evésben és ivásban mindig mértéket kell tartanunk. Ételekben soha se válogass! Elégedjél meg mindig azzal, mit szülőid adnak. Éretlen gyümölcsöt pedig soha se egyél. Egészségedet megronthatnád. Az egészség pedig nagy kincs. Éhség a legjobb fűszere étелеinknek. Mikor éhezünk, minden jól izlik.

15.

A mit találsz, az nem a tied.

Ernő kést talált az útezőn. Midőn a kést megnézte, nagyon megörült. Nyele fehér csontu vala és két pengéjű volt. Első örömében a bokorhoz ment és vesszőt vágott le magának. Ekkor egy ember jött arra és folyvást a földre nézett. Ernő azonnal látta, hogy valamit keres. Azonban az ember nem látta Ernőt. Nem is tudta,

hogy a kést fölvette. És Ernő legott kitalálta, hogy ez vesztette el a kést. Megkérdezte tehát, hogy mit keres. És az ember azt mondá, hogy egy fehérynelyű, kétágu kést vesztett el. Ernő azonnal zsebébe nyúlt. Elővette a kést és visszaadta.

Ernő becsületes fiú volt. A becsületes ember nem tartja meg a másét.

(A kath. ABC. s Olv. ny.)

16.

g, G. gy, Gy.

Géza és Gyuri jó barátok voltak. Gyakran együtt mentek iskolába. Néha pedig elmentek Gusztávhoz a kertbe. Győző is ott szokott lenni. Mindig vígan játszottak.

Csak este felé mentek haza. Gusztáv nővére is ott szokott ilyenkor lenni. Ez azonban csak nézte játékukat.

g, G. gy, Gy.

Gondold meg mindig, mielőtt valamit cselekszel. Gyakran gondolj a jó mennyei atyára. Gazdag nem lehet mindenki, de jó és munkás mindenki lehet. Gyolcsból ingeket készítenek.

Győz az akadályokon, ki szorgalmas és kitartó a munkában. Gaz minden kertben terem. Gyomlálni kell tehát a kerteket, hogy a gaz el ne szíja a nedveket a hasznos növényektől.

17.

Az asztal.

Géza szülőivel az asztalnál ült. Éppen az iskoláról beszélgetett atyjával. Géza szeretett iskolába járni és szülőivel az iskoláról beszélgetni. Elmondta mindig, hogy mit tanult. Atyja és anyja örültek annak, mert látták, hogy Géza vigyázni szokott. „Ma a tanító bácsi az asztal részeit mutatta meg nekünk“, szólt a fiú.

„És el tudnád nekünk ezeket mondani?“ kérde atyja.

„Oh igen“, felelt Géza. „Az asztal részei: a táblája, fiókja, oldalai és lábai.“

„Úgy, de milyen alakú az asztal táblája? Egyforma minden asztal?“ kérde atyja tovább.

Géza így szólt: „Van négyszögű, kerek, hosszúdad kerek, nagyobb s kisebb. Nem egyféle az asztalok színe sem; de leggyakoribb a barna színű.“

„Igen helyesen“, szólt atyja. „Mit tudsz oldalairól, lábairól és fiókjáról?“

„Az oldalak néha laposak, a lábak pedig gyakran négyszögű oszlopokat képeznek.“

Egyik oldalában van fiókja. Ez hosszúkás négyszögű.”

„Miből van az asztal? ki csinálja? és mire használják?” kérde most atyja.

„Fából csinálja az asztalos. Evésnél, írásnál s varrásnál használják. Van azért evőasztal, íróasztal és varróasztal.”

„Jól van, fiam”, szól most az atya, „mivel ezt oly szépen elmondtad, máskor is beszélgetek veled az iskoláról.”

(F. J.)

18.

Munkára fel!

Munkára fel! ne vesztegelj, nem restekért van itt a hely! Ma ez hangzik szerteszét. Oh halld te is, és tettere kész szívvvel, észszel jövődbe nézz. Munkára fel!

All előtted is munkakör. Nézd, minden jó előre tör. Naponta mind elébb halad. Csak a rest és tétlen marad. A kor repül. Gyors szárnya van. Egy percz se teljék nyomtalan.

(Növendékek lapja szerint.)

19.

Még tréfából sem szabad hazudni.

Gyuri egyszer az erdő közelében a juhokat legeltette. Egyszer tele torokkal kiáltozó: „A farkas jön, jaj, jaj segítsetek!” Az emberek azt hitték, hogy csakugyan farkas jön. Nagyon sokán kiszaladtak a faluból, dorongokkal és vasvillákkal. A farkast agyon akarták verni, vagy másként megölni. A mint kiértek, nem láttak

sehol sem farkast. Gyuri, a pásztorfiú pedig azt mondá nekik, hogy csak tréfából kiáltott. Másnap ismét kiáltozá Gyuri: „A farkas jön, jaj, jaj segítsetek!” Most is sokan kisiettek a faluból, de már nem annyian, mint azelőtt. Ezek kérdezték a pásztorfiút, hogy hol a farkas. A fiú ezeknek is mondá, hogy csak tréfált. Erre az emberek boszankodva távoztak.

Végre azonban csakugyan jött egy farkas az erdőből. Gyuri ismét kiáltozá: „A farkas, jaj, jaj segítsetek, jön a farkas!” Most azonban senki sem hallgatott reá.

A farkas a juhokra tört. Egymás után fojtogató a juhokat. A legkedvesebb báránykát is megölte. Ez pedig Gyurié volt. A rossz fiú elfutott. Csak nagynehezen menekült meg ő is a haláltól.

(A kath. ABC. s Olv. ny.)

20.

z, h. zs, hs.

Föld mezőn szeretünk mulatni. Fsuppal is fedik a háztetőket. Fárt ajtón a szobába nem mehetünk. Fákban viszik a búzát vásárra. Föld bokorban énekel a fülemüle. Fsirt a lúd kövér húsból is nyerhetünk.

Z, Z. Zs, Zs.

Zoltán szépen rajzol. Zsigmond szorgalmas tanuló. Zsófi szépen köt, de nem igen szorgalmasan tanul. Zsuzsi a konyhában mosogat. Zab a lónak legkedvesebb eledele. Zsindelylyel is földik a háztetőt, de a cserépfedél annál sokkal czélszerűbb.

21.

Zsugori és a majom.

Zsugori nagyon szerette a pénzt. Annyi pénzt gyűjtött, a mennyit csak lehetett. A mit gyűjtött zacskókba rakta. Néha elővette pénz-zacskóit s nézegette az arany pénzeket. A huszasokat pedig krétával tisztogatta. Volt neki egy Maki nevű majma. Ez figyelmesen nézegette, hogy dolgozik Zsugori uram.

Egyszer Zsugori elment hazulról. Maki alva maradt a szobában. Midőn fölébredt, körülnézett és senkit sem látott. Eszébe jutott a pénztisztítás. Oda ment a ládához s nyitva találta. Elővette a zacskókat és feloldá a zsinegeket. Azután hozzáfogott a pénztisztításhoz. Mivel a láda mellett nem jól látott, kiült az ablakba. A falról meszet kapart hozzá.

Az arra menő emberek meglátták Makit s tréfálni kezdenek vele. Maki meg belemarkolt a

pénzbe és zsupp! az emberek közé vágta. Ucczu! rajta! kapkodtak az emberek a pénzen. Maki erre tűzbe jött s nyakra-főre szórta a pénzt.

Zsugori most hazajött s rákiáltott Makira. Maki megijedt és elfutott, de a pénz oda volt. Zsugori majd meghalt bánatában.

(Gönczy Pál nyomán.)

22.

Az ablak.

Világosság nélkül semmit sem láthatnánk. A világosság az ablakokon keresztül jön a szobába. Itt az iskolában tehát mit sem láthatnánk, ha ablakaink nem volnának. Az ablak több részből áll; ezek az ablakfélfák, a keresztfa, az ablakszárnyak, az ablakvasak és az ablakdeszka.

Az ablakszárnyak ismét több részből állanak, úgymint: az ablakrá mából, az üvegtáblából s a fogóból. Alakjára nézve az ablak hosszúság négyyszögű. Az ablakfélfák két oldala függélyes, egyenlő hosszúságú és egymással egyenközű. Alsó és felső része rövidebb az oldalfáknál. Ezek is egymás közt egyenlők, vízszintesek s azért egymással párhuzamosak. Az ablakszárnyak közül a két felső négyyszögletű s széle, hossza egyenlő. A két alsó szárny hosszúság négyyszögöt képez. A felső szárnyakban egy-egy, az alsókban pedig két-két üvegtábla szokott lenni. Az ablakvasak az ablak rá máinak sarkain vannak. A sarokvasakkal az ablakfélfán vannak megerősítve s sarkaikon forognak, ha kinyitjuk, vagy

beteszszük azokat. Az ablakdeszkák hosszúkás négyszögűek. Az ablak e szerint háromféle anyagból készül és háromféle mesterember készíti. Az ablakfélfát, az ablakrámákat s az ablakdeszkákat az asztalos fából csinálja. Az ablak sarokvasai és sarkai vasból valók. Ezeket a lakatos készíti. Az ablaktáblák üvegből vannak. Ezeket az üveges metszi be s alkalmas tapasztal meg erősíti.

23.

i, I. í, Í. j, J.

Isten minden embernek legjobb atyja. Jó tettet mindenkor jót várhatsz. Iskolában sok jót, hasznosat és szépet tanulnak a gyermekek. Saj azon gyermekeknek, kik szüleit szomorítják. Inkább tüsszünk, hogysem rosszat cselekedjünk. Javuló gyermeknek mindenki örömet megbocsájt.

i, I. í, Í. j, J.

István mindig jókor eljön iskolába.
János azonban gyakran elkésik.

Azért a tanító úr már több ízben megdorgálta. Irma korán reggel szokott fölkelni. Jenő nevű öccse azonban soká szeretne az ágyban maradni. Jenő azért ritkán birt idején elkészülni. Azután siettedben gyakran otthon hagyta palatábláját vagy könyvét. Ennélfogva többször rendre utasították őt. Ilka tisztán tartotta könyveit és irkáit. Vigyázott ruháira is, hogy be ne piszkítsa. Ilkát azért mindenütt szerették és többször meg is dicsérték.

24.

A z a j t ó .

Megjárnók, ha szobánkon ajtó nem volna. Zsiványok és más rossz emberektől mi védne bennünket, kivált éjjel, ha alszunk? Jó szolgálatot tesz azonban az ajtó nappal is. Zivatar és szélvész ellen is meg véd bennünket. Azután nappal sem hagyhatjuk szobánkat tárva, kivált ha senki nincs otthon. Az ajtónak is több része van. A falon jobbról és balról van a két ajtófélfá. Ezek egyenlő hosszúak és függélyesen állanak. Alul van a küszöb s fölül a felső-küszöb vagy szemöldökfa. Ezek az ajtófélfáknál

rövidebbek, de egymás között egyenlő hosszúságúak. A felső vízszintesen van az ajtófélfák felső végén megerősítve, az alsó pedig az ajtófél alsó végén vízszintesen fekszik. E szerint a két ajtófélfá és a két küszöb egymással párhuzamosak. Ennélfogva hosszúkás négyszögöt képeznek. Ily négyszögü táblát képez az ajtószárny is, mely az ajtószark s sarokvasakkal az ajtófélfán van megerősítve. Az ajtószárny sarkain forog, midőn felnyitjuk, vagy beteszszük. Az ajtószárnyat, ablakfélfákat és küszöböket fából készíti az asztalos. A sarokvasak és sarkak vasból vannak. Ezeket a lakatos csinálja.

Az ablakszárnyon van a zár. Ennek részei a kilincs, boríték, závár, rugók és tolózár. A zárt is vasból csinálja a lakatos. Ő készíti a zárhoz a kulcsot is, melylyel az ajtót bezárhatjuk és fölnyithatjuk. Vajjon ez is miből van? Némely ajtónak két szárnya van. (F. J.)

25.

Az illedelmes leányka.

A kis Jankát mindenki szerette. Midőn szülői valahová küldték, mindent pontosan elvégezett. Nem ácsorgott sehol. Egyenesen elment oda, a hová küldték. Mielőtt valahová bement, a havat vagy port leverte, letisztogatta lábairól. Nem is rohant be az ajtón, mint némely faragatlan gyermek teszi. Először is halkán kopogtatott az ajtón. Csak midőn mondák „szabad!” vagy „tessék!” nyitá fel csendesén az ajtót.

Illedelmesen köszönni is szokott, mikor valahová jött és mikor távozott, ismét nyájasan köszönt. Az utcán sohasem szaladt, hanem illendően ment. Néha megszólítja őt valaki. Ilyenkor megállt Janka, nyájasan szólt, azután köszönve távozott. Midőn az útca sáros volt, a pocsolyákat szépen kikerülte. Vigyázott, hogy ruháját be ne piszkítsa. Janka nyájassága és illedelmes viselete által szülőinek sok örömet okozott.

(Részben Solederer nyomán.)

26.

A leányka és a cziczuska.

Mi dolog ez cziczám hallja, hogy magát mindegyre nyalja, lábát mindig emelgeti, orrát, fülét törölgeti.

Hát biz azt én azért teszem, mert a piszkot nem szeretem; de jól esik, hogy ha arczom megmoshatom, tisztán tartom.

Mond valamit a kis czicza. Az igaz, hogy mindig tiszta. Van is érte becsületben. Mikor tetszik, itt ülhet benn.

A hol akar, járhat kelhet. A pamlagra ráheverhet. Néha még ölbe is veszik: tisztasága nagyon tetszik.

(Fekete M. nyomán.)

27.

h. H.

Hálás légy mindenkor szülőid iránt. Haláttan gyermek nem kerül el Isten büntetését.

*etetését. Hisz dióból hármat megesszünk,
hány marad? Het nap van egy hétben.
Het rend nincs, ott nem lehet boldogulni.*

h, H.

Hallgass mindenkor szülőid intéseire és kövesd szíves készséggel parancsaikat! Hevült állapotban soha se igyál! Halálos betegséget vonhatnál magadra. Hazudni soha sem szabad, még tréfából vagy szükségből sem. Hazug embernek még akkor sem hisznek, ha igazat mond. Holnapra soha se halaszd, a mit ma is elvégezhetsz! Hat napot rendelt Isten a munkára. A hetedik napon pihenünk s szolgáljunk Istennek.

28.

A ház.

Az emberek házakban laknak. El tudná valaki mondani, melyek a ház részei? Hogyan nevezzük a háznak azon részét, hol leginkább tartózkodunk? Hol szoktak főzni? Hol szárítják a ruhát? A padlásra egyet-mást el is tehetünk. Mire használjuk az éléskamrát? Hát a pincze

mire való? A padlásra csak lépcsőn mehetünk; a pinczébe is csak lépcsőn juthatunk. A pincze a ház legalsó, a padlás pedig legfelső része. Városokban a legtöbb ház nagy és több emeletből áll. Ily házakban a szobák, konyhák és éléstárak egymás fölött vannak. Vajjon iskola-házunk hány emeletes? Hogy egyik lakásból a másikba mehessünk, vannak a házakban folyosók. A folyosóról többnyire előszobába vagy a konyhába érünk. Csak innét mehetünk a szobákba. Az erkély is a falakon van.

A tornáczon örömet játszanak a gyermekek.

A szobákban különféle bútorok vannak. Melyek azon szobabútorok, melyekre leginkább szükségünk van? A konyhában van a tűzhely. Ott vannak a konyhaedények is. Nevezetek meg néhány konyhaedényt!

A házak falait miből építik? Mielőtt a ház falait építik, szilárd alapot raknak a földbe. — Vajjon ki építi a falakat? — Mit tesz a kövek és téglák közé? — A ház tetejét ácsok, és a cserepesek csinálják. Az ács kifaragja a gerendákat, szarufákat és keresztfákat. Ezeket összeállítja és a léczeket felszegeli. A cserepes pedig cserépszindelylyel befedi.

29.

A házikő.

Ismerek egy kis házikőt, abban egy kis szarvas lakót. Hogyha e kis lakó megyer

*ahár csak egy lépést tegyen, — az ember ezt
 atig hiszi, — házat mindig hátán viszi. Ha
 mentében meglillented, avagy a szarvát
 érinted, behúzza magát a lakó. Mondd
 meg, mi ez a házikó?*

(Gönczy P. ABC).

30.

A két testvér.

Henrik és Margit egykor egyedül voltak otthon. Ekkor Henrik így szóla testvéréhez Margithoz: „Jer, keressünk a házban valami jó enni-valót, és lássunk hozzá!”

Margit felele: „Ha olyan helyre vezetsz, ahol senki sem lát, kész vagyok veled tartani.”

„Menjünk ki az éléskamarába. Együnk almát”, mondá Henrik.

Margit felele: „Ott meglát a szomszéd, ki az udvaron fát hasogat.”

„Jer hát a konyhába, folytatá Henrik; a konyhaszekrényben egy fazék méz van, majd bele mártogatjuk kenyertünket.”

Margit szóla: „Oda belát a szomszédasszony, ki az ablaknál ül és fonogat.”

„No, tehát odalenn a pinczében együnk meg egy tál édes tejfelt, mondá Henrik; ott olyan sötét van, hogy senki sem fog látni.”

„Oh édes Henrik! válaszolt Margit; tehát csakugyan azt hiszed, hogy ott minket senki sem

lát meg? Mitsem tudsz te arról, hogy Isten a falon át a sötétbe is belát.”

Henrik magába tért, s megdöbbenve mondá: „Igazad van, édes testvérem. Erről én megfelekeztem. Isten ott is lát bennünket, a hová emberi szem nem láthat. Ne tegyünk tehát sehol se rosszat.”

„Akármely rejtekhelyen légy,
lát az Isten, rosszat ne tégy!”

(Első Ny. s. O.)

31.

K. K.

*Ki nem mer, nem nyer. Ki ö bántat hasz-
talan. Ki nem halad, elmarad. Kender-
ből és lenből vásznat készítenek. Kötelessé-
geidet mindenkor pontosan teljesítsed. Ke-
nyeret búza- és rozslisztból készítenek.*

K, K.

Könyveinkre ügyelnünk kell, hogy azokat elne rontsuk. Ki könyveit bemocskítja vagy összetépi, nem jó gyermek. Konyhában a gyermeknek semmi dolga. Kosarat fűzfavesszők-
ből fonnak. Korsókat agyagból és

üvegből készítenek. Kis bajból származnak a nagy bajok. Kis szikrából nagy tűz is támadhat.

32.

A kis szikra.

Károly szikrával szeretett játszózni. Anyja ugyan megtiltotta azt, de Károly csakhamar megfeledkezett anyja intéséről. Mikor sem atyja, sem pedig anyja nem láthatták, ismét játszott a tűzzel. Kedvteléssel nézegette, hogy röpülnek a szikrák. Egy ideig nem esett semmiféle baj. A szikrák szállongtak, de csakhamar elaludtak. — Véletlenül azonban szalmára esett egy szikra. Nem aludt ez el, mint a többi szikra, hanem csakhamar meggyújtá a szalmát. Károly pedig megijedt és elfutott. Nem is mert szólni senkinek, mivel félt a büntetéstől. A szalma közelében konyhabútorok voltak. Ezek is csakhamar meggyuladtak. Nem sokára a szobában levő bútorok: a szekrény, a székek, asztalok is égtek. Utoljára a ház is kezdett égni. Az emberek rémülve kiáltoztak, a harangokat félreverték. Jöttek is az emberek minden felől segítségre. Vízet öntöttek és fecskendeztek a tűzbe. Nem bírták a tüzet eloltani. Alig bírták a szomszéd házakat a tüztől megvédeni. — A gyermek szülőinek háza, mindennel a mi benne volt, elégett. A gyermeknek és a szülőknek nem volt ruhájuk, mint az, mely éppen rajtuk volt. Nem volt ágyuk, hol lefekhetiek volna. Hajlékuk sem volt, hol lakhattak

volna. Mivel pénzök sem vala, házuk helyreállítására és az elégett bútorok, ágyneműek s ruhák beszerzésére, mindnyájan nagy szükségét szenvedtek. Mindennek pedig a szófogadatlan gyermek volt oka, ki anyjának intésére nem hallgatott.

33.

Az udvar.

A ház körül van az udvar. Ez többnyire fallal vagy sövénynyel van bekerítve. Városokban néha fal- vagy sövénykerítés nem is szükséges. Köröskörül a szomszédházak falai emelkednek. Néhol pedig a ház az udvar körül van építve, és az udvart a ház falai veszik körül. Ily házaknál az udvar nem a ház körül, hanem a ház egyes részei között terül el. Az udvarban van a kút, némely helyen istállók is vannak az udvaron. Nagyobb városokban azonban csak ritka házban tartanak lovakat, teheneket, vagy más házi állatokat. Az oly házak udvarán, hol házi állatokat nem tartanak, nincsenek is istállók. Kút helyett pedig sok helyen vízvezeték van. Ez az udvaron és a folyosón szokott lenni. Városokban az udvarok rendesen kicsinyek. Néhol kővel van az udvar kirakva. A házak többnyire közel állanak egymáshoz.

Faluhelyeken ez rendesen másként van. Ott a házak nem állanak oly közel egymáshoz. Az udvarok e szerint nagyobbak. Az udvaron többféle kisebb épületek is vannak. Ott van a ló-istálló, hol a lovakat tartják. A tehenistállóban

állnak a tehenek. Egyik oldalán van a baromfi-ól, mely a ludak, ruczák és tyúkok tanyája. Másutt meg a disznó-ól. Az udvar és a háznak végén van a kocsiszin, hol a kocsik, szekerek, ekék stb. vannak eltéve. Az udvar végén van a pajta is, hol a behordott gabonát, és néha a takarmányt szokták eltenni. A takarmányt különben a padlásra is teszik, vagy az udvaron kazalba rakják. Az udvar közepén néhol galambducz is van, hol a galambok laknak. Kút is szokott lenni minden udvaron.

34.

s, I. sz, I.

Sok beszédnek sok az alja. Szavadat megtartad, még akkor is, ha káromdra lenne. Sáros lábbal ne menj a szobába! Szalmából gyékényeket és kalapokat is fonnak. Főtétben ne olvassatok! Szemeteket megvonthatnátok. Sikos úton könnyen eleshetünk. Szüleinket tisztelni és szeretni kell.

s, S. sz, SZ.

Sok jót tesznek a szülők gyermekeikkel. Sokat kell nekik néha fáradniok, hogy gyermekeiket fölneveljék. Szép

ruhája nem lehet mindenkinek, de a tisztaság mindenkitől kitelik. Szegénynek lenni nem szégyen; de tudatlannak lenni igazán szégyen. Segítsünk szűkölködő embertársainkon; Isten a jótettet jutalmatlanul nem hagyja. Szidi árvaházban van. Szorgalom és kitartás által dolgainkban sokra vihetjük. Senkit se ítélj meg csupán külseje után. Szegényes köntös alatt gyakran nemes szív dobog. Soha se ígérj olyasmit, a mit meg nem tarthatsz. Száraz időben a növények elszáradnak, ha meg nem öntözzük.

35.

A házi állatok.

Az emberek az állatokat igen sokféleképp fordítják hasznukra. Némely állat egészen megszelídült, az emberhez símult és teljesen annak szolgálatába állott. Ily állatok számára az emberek istállókat s ólakat építettek, hogy folytonosan körülöttük legyenek s hasznukat vehessék. Sőt táplálékukról is gondoskodunk. Az ily állatokat házi állatoknak nevezzük.

Ily házi állat: a kutya, a macska, a ló, a tehén, az ökör, a kecske, a disznó, a juh, a lúd, a récze, a tyúk, a galamb.

A kutya őrzi a házat és az embernek hífi barátja és oltalmazója. Vadászatra is használják.

Szintoly gyakori a háznál a macska. Ez a háznál az alkalmatlan és kártékony egereket pusztítja. Sőt némelyik macska a patkányokat is összefogdossa.

A ló húzza a kocsit, hintót és a szánt. Gyakran urát hátán hordozza, azaz paripául szolgál. Szántásra is használják.

A tehén adja a tejet, melyből vaját és sajtot készítenek. A kávé is tejjel elegyítik, midőn a reggelit készítik. Az ökröt járomba fogják. Húzza a szekeret. Szántásra is használják. Azután a marhahús, mely oly gyakori eledelünk, a levágott ökör vagy tehénből való.

A kecske tejet ad. Húsát is megeszszük.

A disznót meghizlalják. Azután leölik s húsát, szalonnáját és zsirját a hentes árulja.

A juh tejéből sajtot készítenek. Gyapjából pedig posztó készül.

A lúd és récze húsa eledelül szolgál. Tollaikkal pedig ágyneműeket töltenek meg.

A tyúk tojása és húsa tápláló.

Azonkívül a legtöbb állat bőréből lábbelit, vagy pedig keztyűket készítenek.

A ki házi állatokat tart, az gondoskodjék alkalmas istállóról vagy ólról. Gondoskodjék arról is, hogy elegendő táplálékot kapjanak. Ezt Isten is úgy akarja.

A kecske.

A kecske négylábú állat. Szarvat visel és szá-
kállat. Sajtot csinálnak tejéből, czipőt, topánt a
bőréből. Szőrének is hasznát veszik. Husát juh-hús
gyanánt eszik.

Szereti a kertészséget. Ha rágondol, mindjárt
béget. Amde a zöld ágacskának s a nagyfejű ká-
posztának sehojy sem lenne kedvére, ha rábiznák
őkelmére.

(Másod. Ny. s Oliv.)

L, L. ly, Ly.

Lányoknak legszebb ékessége a szelidség.
Lyukas korsóval nem lehet vizet meríteni.
Lisztből kenyereket sütnek és sokféle tészta-
szedelt készítenek. Lyukas czipőnket a czi-
pésztől foltoztatjuk. Levegő nélkül sem
emberek, sem állatok nem élhetnének.

L, L. ly, Ly.

Lábainkon öt-öt ujj van. Lyukas zse-
bünket azonnal meg kell igazíttat-

nunk. Különben könnyen elveszthetnénk valamit. Lovakhoz a gyermeknek nem szabad közeledni. Némelyik ló harap, vagy rüg. Könnyen baj történhetnék. László szépen rajzol. Linka a szobában bábjaival játszik. Lajos az iskolában és otthon jól viseli magát. Lőrincz nem a legjobb tanuló. Ott-hon sincs anyja véle megelégedve.

38.

A ló.

A ló szép és büszke állat. Ha a hintó előtt halad, vagy urát hátán viszi, nyakát hátra tartja, mint a hattyú. Lábaik pedig oly kecsesen emelgeti, mintha táncolni akarna. Szőre szép sima, kivált ha jól tartjuk. Nyakát szép sörény ékesíti; farka hosszú. A ló patájára patkót vernek. Ezt azért teszik, hogy lábát a kemény vagy kavicsos úton meg ne sértse.

A lónak legkedvesebb elesége a zab, lóhere és széna. Ha azt akarjuk, hogy a kocsit húzza, be kell a lovat fogni. Igazgatására a gyeplő szolgál. Ezt a kocsis kezében tartja. Gyéngéden meghúzza, ha akarja, hogy a ló jobbra vagy balra menjen. A kocsis a lovat szóval hajtja. Ha ez nem használna, az ostort érezteti vele. A lovak gyorsan megtanulják a parancsszót. Értelmes

fuvaros soha sem rak nagyobb terhet a kocsira, mint a mennyit lovai elbirnak. Jóravaló kocsis vagy fuvaros nem is hajt nagyon sebesen. Annál kevésbbé üti-veri ostorával vagy ostornyelével. Az állat éppen úgy érzi a fájdalmat, mint mi. Gyermekeknek miért nem szabad a lóhoz közel menni? Ugy van, némelyik harap, vagy rúg, s ezt már sok csíntalan fiú fájdalmasan tapasztalhatta.

(Lüben A. nyomán).

39.

A gyermek és a szamár.

Gyermek: „Jaj te szamár, jaj te szamár, be rút vagy; füled mint két hosszú lapát olyan nagy.“

Szamár: „Legyen olyan; hagyd te azért békében! oka annak nem én vagyok egészen; füleimet nekem az Isten adta, és hogy miért? Ő az, legjobban tudja.“

(Első Nyelvgy. s Olv.)

40.

P, P.

Posztóból ruhát készítenek. Pénzért sok felét vehetünk. Porban soha se játszatok! Papírt most már nemcsak rongyból, hanem fából is készítenek. Piszkos kezekkel és piszkos arccal ne menj iskolába. Pontosan végezzétek minden dolgotokat!

P, P.

Poharakat leginkább üvegből készítenek. Pulykák nem szeretik a veres színt. Pocsolyákban csak disznók szeretnek fetrengeni. Pogácsát töpörtyüből s lisztből készítenek. Piros ingben tornásznak a fiúk. Péter asztalos mesterséget tanul. Pali azonban bognár lesz.

41.

A fölingerelt kutya.

Pali és Sándor rossz, pajkos fiúk voltak. Ezeknek nagy kedvök telt abban, ha a szegény állatokat kínozhatták. Egyszer egy ház előtt mentek el. Ennek udvarán nagy kutya volt, melyet nappal lánczon szoktak tartani. A kutya megugatta őket. Erre a fiúk köveket szedtek föl a földről s azokkal erősen kezdték a kutyát dobálni. A kutya nagy haraggal ugatott. Ha egy-egy köbhajítás érte, vonított is fájdalomában. Majd meg fogait vicsorgatta a haragos állat és meg-megrántá a lánczot, hogy elszabadulhasson. Végre a rossz fiúk még hosszú botokat is vettek s azokkal ütni, verni kezdték a kutyát. A fölingerelt állat kinjában most még egyszer összeszedte minden erejét. Nekiugrott a fiúknak és . . . a láncz elszakadt.

Pali és Sándor most futásnak ered. Azonban

nem futottak messzire. Csakhamar utolérte őket a kutya. A földre rántá őket. Lábaikat, karjaikat, sőt még arczukat is erősen megmarta.

(Bárány ABC s Olv.)

42.

A tolvaj és a kutya.

„Csitt! kutyácskám, meg ne ugass, csendesen légy, meg ne harapj! Nem bántalak, nemes állat, ime nézd, hússal kinállak.“

„Most már azért is ugatok, sejtem a rossz akaratot. Látom, azért édeskedel, s az udvaron lesekedel, hogy szememet bekössed s gazdámat megrövidítsed. — No lásd, azért sem hallgatok, még erősebben ugatok.“

Ugy tett az eb, a mint mondta, a gazdáját felugatta. A tolvajnak elment kedve, s odább állott szégyenkedve.

(Gönczy P.)

43.

r, R.

Rendet tarts minden dolgaiddban, mert a nélkül kevésre vihető. Rossz tetteknek rossz következményei szoktak lenni. Rossz gyermekekkel soha se társalogj. Hi rosszakkal társalog, utoljára maga is rossz lesz. Remél-

*nők mindig a jobbat. Ha baj ér bennünket,
kétségbe ne essünk.*

R. R.

Régi időkben csak kevesen tudtak olvasni és írni. Résztvevő légy szerencsétlen embertársaid iránt. Igyekezzél rajtok segíteni, úgy, mint téled telik. Rest embernek gyakran a könnyű is neheze esik; ellenben a szorgalmas ember könnyen legyőz minden nehézséget. Rezső megtanulja mindenkor leczkését. Róza szívesen segít kisebb testvéreinek.

44.

A t e h é n.

A tehén nem oly szép, mint a ló. Vaskos, otromba törzse van: feje sem oly szép, mint a lóé. Homloka igen széles; fülei elálló. Szemei bágyadtak. Szája nagy. Lábai sem oly csinosak, mint a lóéi. Oly szép farka sincs, mint a lónak, mert ez majdnem olyan, mint a számáré. A szamarat pedig legközelebbi rokona, a ló is fél vállról nézi. De azért mégsem vetjük meg a tehenet. Ez

helytelen volna. Illik-e embertársunkat megvetni csupán azért, mivel szép arca nincs? vagy mivel valami testi hibája van? Hisz mindnyájan tudjuk, hogy a tehén igen hasznos állat. A kenyér és burgonya sokkal jobban ízlik, ha vaj is van hozzá. A kávé csak kevés ember iszsza tej nélkül. A kalácsba is tejet s vajat tesznek, hogy jobb ízű legyen. A borjúsültet úgyszólván mindenki szereti. Csak az kár, hogy többnyire drága s így nem minden ember veheti. A tehén és borju bőrét kikészítik és lábbelit készítenek belőle. Különben mezitláb járhatnánk, mint a libák. Hát a tehén szarvát mire használják?

(Lüben nyomán.)

45.

L. B.

Bizzál Istenben, ő megsegít minden bajaidban. Békességben élj, ne pör-lekedjél. Becsüld meg az öreg embereket! Bocsáss meg azoknak, kik téged megbántottak. Vigy te is várhatasz bocsánatot. Bort csak felnőtt emberek igyanak. Gyermkeknek a bor ártalmas.

b. B.

Béla a Lipótvárosban jár iskolába. Baltával fát hasogatnak. Bokrokban és fákon fészkel a madarak nagyobb része. Bútorainkat többnyire fából készítik. Bátor vitéz szembeszáll az ellenséggel. Bogyókban néha halálos méreg is rejlik. Beteg emberhez orvost kell hívni. Bármily helyen légy, lát az Isten, rosszat ne tégy!

46.

A juh.

A juhról azt mondják, hogy buta állat. Bizony, nem is ok nélkül mondják. Mert ha tűzvész alkalmával valamelyik ijedtében a tűzbe rohan, a többi valamennyi követi. Ha pedig a juhász az előkolompot a vízbe dobja, szintén az egész juhnyáj a vízbe megy. Azonban nekünk a juh okosságára nincs is szükségünk. Megelégedhetünk azzal, hogy gyapjút ad nekünk, melyből posztót s más meleg szöveteket készíthetünk. Pedig a juh ezenkívül még másféle hasznót is hajt. Bőréből cipőket és keztyűket, faggyujából gyertyát és szappant készítenek. Belét is használhatjuk, mert hegedükön és nagy bögőkön a húrok a juhok beléből vannak. Húst

is bőven szolgáltat. Kivált a fiatal juhnak, vagyis a báránynak húsa igen jó pecsenyéül szolgál. Ez az oka, hogy a juh már a legrégibb időtől fogva házi állat.

A fiatal báránycák igen virgoncz állatok. Vidáman szökelnek, mint a gyermekek. Az öregek járása azonban lassu s azért általában sokkal komolyabbnak látszanak. (Lüben Á. nyomán).

47.

Báránka.

Miért sírsz báránycám olyan keservesen? — Édes anyám elment, hiába keresem. — És távollétében az édes anyának — attól félsz, ugy-e bár: bántani találnak? Nem, nem! én nem félek, más nekem a bajom; szeretnék anyámmal lenni igen nagyon.

Anyja a kertben volt, fűvet szedegetett; hogy a bárányt hallá, feléje sietett. Egyet kettőt bége, s megrázá harangját és a kis báránka megismerte hangját. Szaladt, a hogy gyenge lábai tudának, s oldalához simult édes jó anyjának.

(Szász K. nyomán.)

48.

t, T. ty, Ty. f, T.

Tavaszzal a rétek s mezők kizöldülnek. Tyúkokkal ne menj aludni; de nagyon

későn se feküdjél le. Fárasztó munka után jól esik a pihenés. Törvisekkel van telve a rózsabokor. Fogaidat tisztán tartsd, különben megromlanak és fogfájásban fogsz szenvedni. Tanulj, míg fiatal vagy! Ha egyszer megöregszünk, a tanulás nehezünkre esik. Faluhelyen a levegő tisztább és egészségesebb, mint nagy városokban.

t, T. ty, Ty. f, F.

Tisztán tartsd minden ruhádat; a tisztaság fél egészség. Tyúktojásból kel ki a csirke. Fa árnyékában pihen az elfáradt utazó. Télen is ki kell mennünk néha a szabadba. Fris levegőre mindig szükségünk van; azért a szobákat télen is szellőztetni kell. Tíz tízes tesz egy forintot. Fizesd meg mindig pontosan, a mivel tartozol. Tavakban és folyókban sok hal és más vízi állat él. Fáink nagy része leveleit késő ősszel elhullatja.

Fenyőfáink azonban télen át is megtartják tűleveleiket.

49

Az egér.

Az egér is a házban tartózkodik, mint a kutya vagy macska. Csakhogy a kutyát és macskát az emberek háziállatul fogadták. Az egér pedig az ember akarata ellenére lopódzott be a házba. Különben szép állatka volna az egérke; csak ne lenne oly hosszú, csupasz farka. El is tűrnők talán, hogy a házban tartózkodjék. Csak azért üldözik leginkább, hogy nagyon szereti a vaját, sajtot, szalonnát, kalácsot és kenyeret. És ha ezekhez hozzáfér, nem kérdi, szabad-e belőle enni. Mindent megrág, mert nagyon torkos. Kis leánykák az egértől néha jobban félnek, mint az oroszlántól. Az egér pedig senkit sem bánt. Hisz még a nyúlnál is félénkebb. Ha legkisebb neszt hall, annyira megijed, hogy a legjobb falatot is ott hagyja. Nyakra-főre rohan lyukába.

A macska az egereknek legnagyobb ellenségek. Fölkeresi az egereket mindenütt, a nélkül, hogy parancsot várna. A padláson, a pinczében, a pajtában és istállóban irgalmatlanul pusztítja.

(Lüben nyomán.)

50.

Az én tyúkom.

Van nekem egy kendermagos, pettyegetett tyúkom. Korán reggel, délben, este, mindig van rá gondom. Tyúkom mondja: koty, koty, koty! gazdasszonyom gondoskodj. Azt is mondja kotkodács! minden napra egy tojás.

(Bárány ABC s Oliv.)

51.

d, D. ds, Ds.

Dolgozni nem szégyen. Délben ebédelni szoktunk. Durvasággal nem sokra mégysz. Dióblól olajat is készítenek. Dani nem ír szépen, de jól olvas. Döme szépen ír, de rosszul olvas.

d, D. ds, Ds.

Deák Ferencz okos ember volt. Dolgosok közt olyan a rest, mint élők között a holt test. Dalolva dolgoznak az aratók. Dsidával harcolnak a dsidások. Darát leginkább búzából

készítenek. Dorottya szépen varr.
De a tanulás nincs igen inyére.

52.

A kis madár tavasszal.

Tavasszal mi boldog a kis madár! Zöld lomb a hazája. Fészket rak alája, és ágról-ágra szökdécselve jár.

Reggeltől estvélig dalol, dalol zöld lombok aljába. Piczinyke kis lába alatt a gyenge ág meg-meghajol.

(Gönczy ABC).

53.

Szép a tisztaság.

A kis galamb a földelen megtisztogatja szárnyait. Megmosdik ám a macska is, nyalván piczinyke lábait.

A fecske, holló, récze, gém — mind, mind szépen megmosdanak. És a patak hullámiban vigan fürödnek a ludak.

A mi csak él földön, vízen, tudja, mi szép a tisztaság. A fák az eső cseppiben, harmatban fürdik a virág.

És mindenütt e hang beszél: Légy tiszta és rosszat ne tégy! Kövesd gyermek e tanácsot, s testben lélekben tiszta légy!

(Első Nyelvgy. s Olv.)

III. RÉSZ.

Olvasmányok.

1. A jó fiú.

Mikor Dani reggel fölébredt, legelőször is Istenre gondolt. Istennek hálát adott, hogy éjjel minden bajtól megőrizte. Föltette magában, hogy mindig jó és szorgalmas lesz. Azután megmosdott, gyorsan fölöltözködött és szépen megfésülködött. Most anyja reggelit adott neki. Ha megreggelizett, vette táskáját, szülőinek szépen köszönt és elment iskolába.

Mikor az iskolába ért, azonnal helyéreült. Elővette könyvét s olvasgatott. Ő soha sem lárázott, sem helyéről el nem ment. Tanítás alatt mindig tanítójára figyelmezett. Ha a tanító valamit parancsolt, Dani azonnal megtette. Írás közben sem magát, sem társait be nem tintázta. Figyelmesen írt s szomszédjait soha sem háborgatta. Irkáit soha be nem piszkította, sem össze nem gyúrta. Vigyázva bánt könyveivel is. Soha be nem firkálta sem össze nem tépte azokat.

Iskolából egyenesen hazament. Az utcán nem bámészkodott. Otthon szépen köszönt szülőinek. Azután elmondta, hogy mit tanult az iskolában és mit kapott leczkére. Most mindjárt leült és leczkéjét megtanulta. Dani szeretett tanulni. Csak akkor ment játszani, ha leczkéjét tudta. Játzás közben testvéreivel vagy játszótársaival soha sem czivakodott. Nem is bántott

soha senkit. Ruhájára is vigyázott. Azt soha be nem piszkítá. Szülőinek mindig készséggel engedelmeskedett. Szülői és tanítói azért szerették őt.

(Részben Solereder nyomán.)

2. A család.

Csaknem minden házban van atya, anya és gyermek. Ezeket együtt **családnak** hívják.

Minden családban a **fő** az atya és az anya. Ezeket együttvéve **szülőknek** nevezzük.

Egy atyának és anyának gyermekei **testvérek**. A jó testvérek szeretik egymást.

Ahol még a nagyatya vagy nagyanya is él, az is a családhoz tartozik. A nagyatya és nagyanya már öregek. Ők sokat fáradtak gyermekeikért és unokáikért. Megérdemlik tehát, hogy ezek szeressék őket.

A családon kívül **cselédek** és más oly személyek is lakhatnak a házban, kik a szülőknek és gyermekeknek segítségére vannak. Jó emberek jól bánnak a cselédekkel. (Bárány Első Olv.)

3. A gyermek és a szülők.

Születése után sok ideig igen kicsiny a gyermek. Ekkor még sem állani, sem járni nem tud. Maga enni, inni sem bír. A kis gyermek igen gyenge és tehetetlen.

De Isten szereti őt, azért adott neki szülőket. Szülői gondoskodnak róla. Megadják neki, mire szüksége van. Édes anyja karján hordozza. Ül, áll, járni és beszélni tanítja.

Mindent eltávolítanak tőle a szülők, a mi

neki ártana. Intik a gyermeket s megmondják neki, mi jó, mi rossz. A szülők jók. A jó gyermek szereti őket és szót fogad nekik.

Idővel nagyobb lesz a gyermek, és iskolába kezd járni. Az iskolában beszélni, írni, olvasni és számolni tanul. Sokat hall Istenről, a szülőről, jó gyermekekről és az állatokról. Ügyes, jámbor és jó lesz. De a gyermek még most sem elég erős. Még nem bír dolgozni. Élelmét még nem bírja magának megszerezni. Ha szülői nem volnának, talán éhen halna.

A szülők gondoskodnak még most is róla. Adnak neki ételt, italt, ruházatot és lakást. Ők ápolják, elküldik iskolába és ellátják mindennel, mi az iskolában szükséges.

A szülők sokat dolgoznak és fáradoznak gyermekükért. De örömet dolgoznak és fáradoznak érte, csak szófogadó és jó legyen.

(Bárány Első Olv. nyomán.)

4. Árva fiú és az árva madár.

Árva madár, mit keseregsz az ágon? Nemcsak te vagy elhagyott e világon.

Ládd, nekem sincs édes apám, sem anyám. De az Isten gondot visel azért rám!

Zöld mezőben készen áll eledeled. Szállásodat a bokorban fölleled.

Én is leltem résztvevő embereket. Ápolnak ők, mint saját gyermeköket. (Gönczy P. ABC).

5. A háladatos gyermek.

Anna egyszer este a házajtó előtt ült és szülőiről gondolkozott. Éppen azt forgatá eszében, mily sok jót tettek már vele szülői. Táplálták, ruházták, könyveket vettek neki. Elgondolá, hogy szülői iránta mily jók, és mennyire szeretik őt. Ő is nagyon szerette szülőit s így szólt magában: „Bárcsak én is adhatnék nekik valamit.“

Ekkor eszébe jutott, hogy pár nappal azelőtt az erdő szélén érfélben levő epret látott. Befutott tehát anyjához a házba és mondá: „Édes anyám“ kérem, engedje meg, hogy a réten túl az erdőszélre menjek. Csak hozni akarok onnan valamit. Azonnal visszajövök.

Anyja megengedte, és Anna elment az erdőszélre. Fölkereste az epret, mely azalatt megnőtt és megpirosodott. Leszedte szárástól és két szép csokrocskába kötötte.

Szülői már a házajtóban ültek, mikor Anna visszatért. Vidám arcczal lépett eléjük és nyájasan mondá: „Édes atyám és anyám! hoztam valamit önöknek.“ És mindegyiknek egy-egy epercsokrocskát nyújtott át.

Anna így mutatta meg szülői iránt való háláját. Ő háladatos gyermek volt.

(Régi ABC s Olv. szerint.)

6. A kis vitéz.

Bár csak picziny legény vagyok, puskát kardot nem hordhatok. Mégis nagy a vitézségem. Ismerik jól künn a réten.

Pavipámra ha pattanak, a mezőre kinyargalok. Rekettye kard a kezemben. A szél sem ér utól engem.

Burján, kóró jaj most nektek! Tudom, hogy megemlegettek. Ilyen vitéz nem járt még itt; ellenetek harczot indít!

(Gönczy ABC nyomán.)

7. Ne czivakodjatok!

„Ne bántsd az én babámat, és ne játszszál az én konyhámval!” kiáltott mérgesen a kis Margit testvére, Imrére.

„Azért is!” kiáltá vissza Imre. — „Te is mindig huzogatod kocsimat és elveszed ostoromat, tehát én is játszhatom a te játékkal.”

Margit igen megharagudott. Lábával tombolt és meg akarta Imrét verni. Imre védelmezte magát. Oly lármát csapott a két testvér, hogy anyjok ijedve futott be a mellékszobából. És látá a két rossz gyermeket, a mint egymásra duzzogott és haragos képet csinált. Margit hátat fordított, Imre pedig fenyegetődzött. És mindkettő keservesen sirt.

„Mi történt itt?” — szólott komoly hangon édes anyjok.

Mindegyik gyermek zokogva mondta el panasztát.

„Oh ti rossz gyermekek!” mért nem fértek össze? Ha okosak akartok lenni, jövőre játszszatok együtt! Egyik napon konyhával és babával, másikon a kocsival és ostorral. Így azután majd jobb kedvvel játsztok és többé nem fogtok czivakodni.

Margit és Imre szót fogadtak. Azontúl együtt játszanak és nem czivakodtak többé.

(Bárány Első Olv. ny.)

8. Testvéri szeretet.

Károly és Vilma testvérek voltak. Mindig jól viselték magukat és szorgalmasan tanultak. Ez által atyjoknak sok örömet okoztak. Atyjok szerette őket s gyakran szerzett nekik örömet. Egyszer így szólt gyermekeihez: „Ma szünnidőtök van. Már leczkéteket is megtanultátok. Eljöhettek tehát velem nagybátyátokhoz. Ott azután unoka-testvéretekkel, Ferivel az udvaron játszhattok. Várjatok csak kissé, míg más ruhát veszek magamra!” Ezzel az atya a másik szobába ment.

A gyermekek nagyon örültek. Károly örömeiben a szobában ugrándozott. Ekkor véletlenül leverte egy virágedényt, mely az asztalon volt.

Vilma azonnal ott termett és a cserepeket összeszedte. Ekkor belépett atyjok a szobába. „Mit csináltál te itt, Vilma?” kérdé boszusan. „Oh, kedves atyám, ne haragudjék!” mondá a leány esengve.

„Miért voltál oly vigyázatlan? Neked büntetésül ma itthon kell maradnod”, szólta az atya komoly hangon. „Még más helyen is kárt tehetnél vigyázatlanságod által.”

„Szívesen itthon maradok”, mondá most Vilma. „Csak ne haragudjék, kedves atyám!” Most Károly nem állhatta meg tovább. Sirva ment atyjához és mondá: „Kedves atyám! Vilma nem törte el a virágedényt. Én voltam oly vigyázatlan. Azért nekem kell itthon maradnom!”

Ekkor az atya arca vidámabb lett. Örült annak, hogy gyermekei oly jószívűek egymás iránt. Megölelte őket, és így szólt: „Mivel oly

jószívűek vagytok egymás iránt, megbocsájtok. Mindketten velem jöhettek." Károly és Vilma pedig még inkább örültek. Nagybátyjukhoz mentek és egész délután jól mulattak. (Lederer nyomán).

9. A cicza meg az egérke.

Hogy milyen az egérhús, jól tudja azt a ciczus. Kályha mögött les régen, meg sem mozdul, oly szépen.

Előbukkan vesztére lyukából az egérke. Jaj de mit lát a szegény! — visszaindul hevenyén.

Amde késő! — a macska szegény párát megfogta. Az egér ugyan lakolt — kár hogy oly gondatlan volt. (L. L. P. S. ABC nyomán).

10. Ki nem tanul, tudatlan marad.

Van az erdőben egy madár, melyet kiáltózásáról kakuknak neveztek el az emberek. Erről a madárról olvasunk egy tanulságos mesét.

Mikor a jó Isten az éneklő madarakat énekelni tanítá, a kakuk madárnak is kellett volna tanulni. De biz annak nem izlett a tanulás. Lustáska volt ő kelme. És mivel erős, csengő hangon tudta kiáltani „kakuk!“, azt hitte, hogy ő már eleget tud. Sőt mi több, azt gondolta, hogy majd a többi madarat is ő fogja tanítani, mint valami karmester. A helyett, hogy szorgalmasan tanúlt volna, elment sétálni az erdőbe. A többi éneklő madarak az alatt szorgalmasan gyakorolták magukat. És mi történt? A kakuk

madár egymaga maradt tudatlan az éneklő madarak között.

A falusi gyermekek, ha hallják a kakuk szavát, utána kiáltozzák: „kakuk! kakuk!” Kicsúfolják őt.

Ugyan miért csúfolják a gyermekek? Mivel tudatlan. Mivel mindig csak azt kiáltozza „kakuk!” és más nem tud.

(Solereder nyomán).

11. Miért örül a kis leány?

Kis leányka egyedül
elpirulva földre ül.
Szemén örömköny ragyog
s ő szerényen mosolyog.

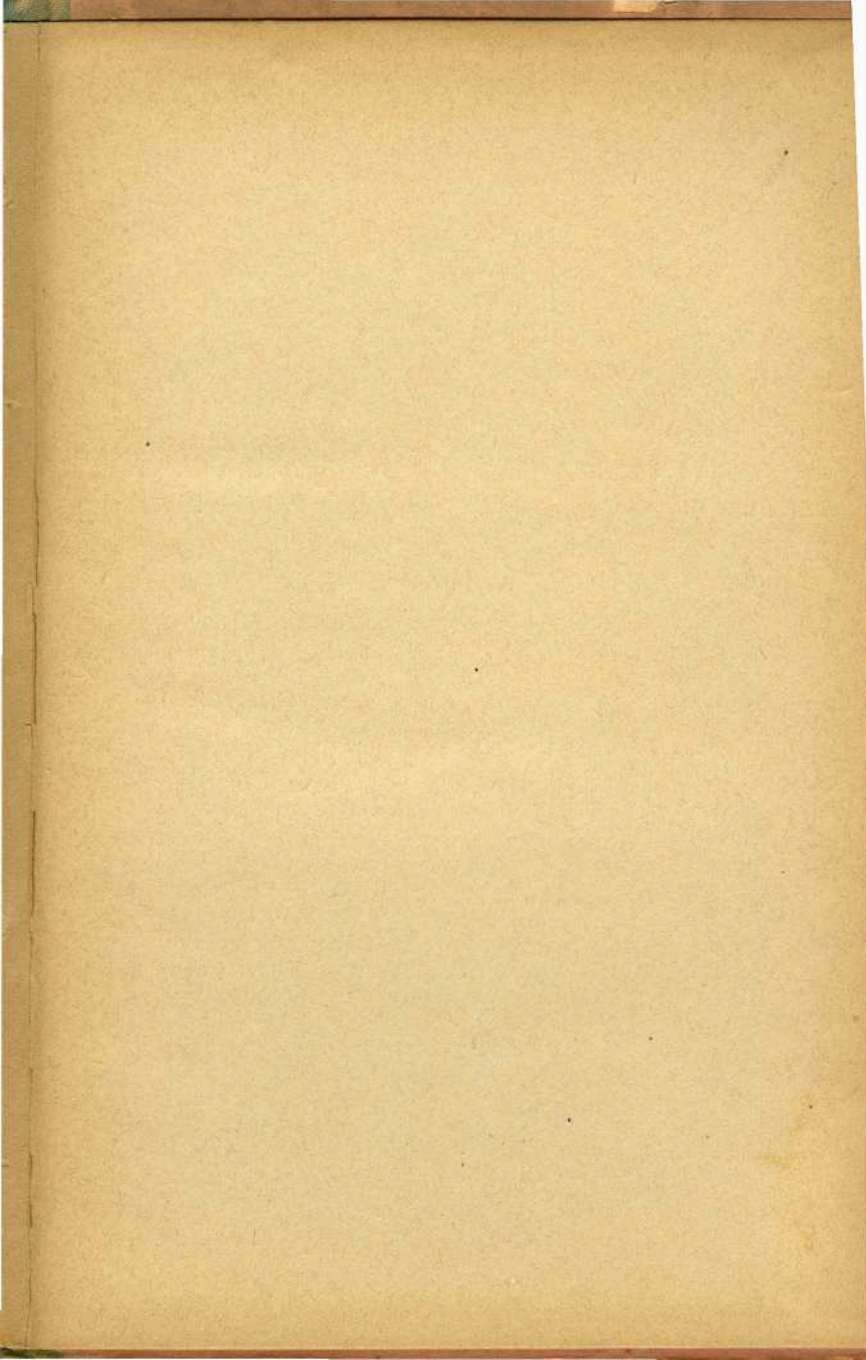
Talán bizony új ruhát
s magyar színű pántlikát
vett az anyja, és azon
gyönyörködik oly nagyon.

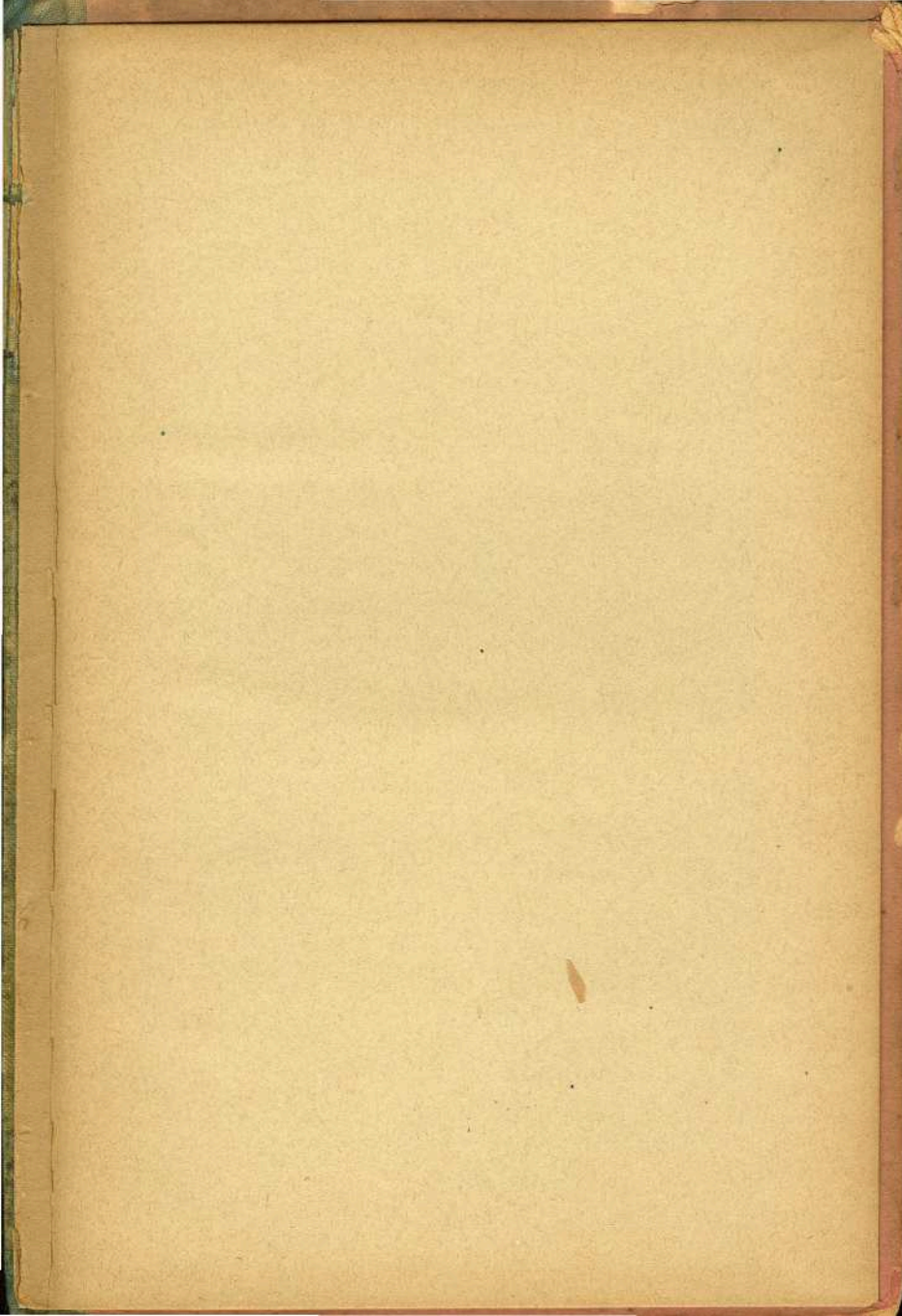
Szép ruhája ugyan kedves;
nem az, miért most örvendez.
Hanem magát jól viselte,
édes anyja megdicsérte;
megdicsérte, — meg bizony;
azért örül oly nagyon.

(Turbuez ABC).

Lampel Róbert (Wodianer F.) könyvkereskedésében.

Budapesten, váci-utca 13. sz. a., megjelent

népiskolai tankönyvek,

melyek Magyarország legtekintélyesebb elemi- és néptanodáiban jelenleg használatnak.

I. osztály.

Magyar ABC és olvasókönyv. Szerkesztették FUCHS János és SZÉP József, ára kemény kötésben 20 kr.

Német ABC és olvasókönyv. Szerkesztették FUCHS János és SZÉP József, ára kemény kötésben 32 kr.

Budapest főváros tanácsa által az 1883—84. tanév tartamára az összes elemi iskolák számára kizárólag elfogadott tankönyv.)

II. osztály.

Magyar olvasókönyv II. Szerk. FUCHS J. és SZÉP J., ára kem. köt. 28 kr.

Német ABC és olvasókönyv kemény kötésben 32 kr.

(A bpesti elemi iskolákban csak a 2-dik osztályban kezdik a német nyelvet tanítani)
Magyar nyelvtani kézikönyv. Irta BEL CZA J. I. f. a II. oszt. szám. 15 kr.
(A „Budapesti tanító-egylet” által kiosztott pályamű.)

Számvetési gyakorlókönyv. Irta FALUD (Fuchs) János. I. füzet. A népi iskolák II. osztálya számára. Vidéknek szóló kiadás. Ara 15 kr.

III. osztály.

Magyar olvasókönyv III. Szerkesztették FUCHS János és SZÉP József, ára kemény kötésben 36 kr.

Német olvasókönyv III. Szerk. FUCHS J. és SZÉP J. kem. köt. 40 kr.

(Budapest főváros tanácsa által az 1883—1884. tanév tartamára az összes elemi iskolák számára kizárólag elfogadott tankönyv.)

Magyar nyelvtani kézikönyv. Irta BELICZA József -ik füzet a III. osztály számára, ára 20 kr.

Számvetési gyakorlókönyv. Irta FALUDI (Fuchs) János. I. füzet, a népi iskolák III. osztálya számára. Vidéknek szóló kiadás. Ara 18 kr.

Első oktatás a földrajzban. Különös tekintettel a magyar birodalomra. Kérdések és feleletekben. Irta KUTTNER S. — MAYER Miksa, ára kem. kötésben. 30 kr.

Magyarország térképe a legújabb megyei beosztás szerint. Minden megye külön-külön színnel színezve. Rajzolta és tervezte HATSEK I. Nagyívrétalakk. 20 kr.

Megyei térkép HATSEK Ignácól. Mindig azon megyének térképe a melyben az illető iskola, illetve a helység foglaltatik, ára 30 vagy 20 kr.

IV. osztály.

Magyar olvasókönyv IV. Szerk. FUCHS J. és SZÉP J., ára kem. kötésben 44 kr.

Német — — — Szerk. FUCHS J. és SZÉP J., ára kem. kötésben. 48 kr.
(Budapest főváros tanácsa által az 1883—1884. tanév tartamára az összes elemi iskolák számára kizárólag elfogadott tankönyv.)

Magy. nyelvtani kézikönyv. Irta BELICZA J. III. f. a IV. oszt. szám. 20 kr.

Kis magyar nyelvtan feladattal. A m. k. közokt. minister által kiadott tanterv nyomán írta PRÉNYI Mór, ára kemény kötésben 40 kr.

vagy: **Magyar nyelvtan** alkalmas gyakorlatokkal és gazdag feladattal. Irta HALASZ Nándor, ára kemény kötésben 50 kr.

Számvetési gyakorlókönyv. Irta FALUDI (Fuchs) János. III. füzet, a népi iskolák IV. osztálya számára. Vidéknek szóló kiadás. Ara 20 kr.

Első oktatás a földrajzban. Különös tekintettel a magyar birodalomra. Kérdések és feleletekben. Irta KUTTNER S. — MAYER Miksa. Kem. köt. 30 kr.

Magyarország térképe ugy mint a 3. oszt. 20 kr.

Magyei térkép ugy mint a 3-ik osztályban. 30 vagy 20 kr.

Uj iskolai atlasz. 23 színnyomata lapon. Rajz. és terv. Dr. LANGE Henrik. 70 kr.

Hazai iskolák használatára alkalmazta Dr. CHERVEN Flóris.
(A nm. közoktatásügyi minisztérium által approbálva.)

Első oktatás a magyarok történetében. Kérdések és feleletekben. Irta KUTTNER S. — MAGYAR MIKSA, ára kemény kötésben 30 kr.

vagy: **Hazai történelem jellemrajzokban.** Irta EBENSPANGER J., kemény kötésben 26 kr.

Rövid alkotmánytan. Irta MAYER Miksa 16 kr.

(Budapest főváros hatósága által kizárólag elfogadott tankönyv valamennyi népi iskolája számára.)

Első oktatás a természetrajzban. Ismétlési kérdésekkel, 55 ábrával. Irta KUTTNER S. — MAYER M., ára kem. köt. 36 kr.

Kis természettan. 33. ábrával. Irta KUTTNER S. — MAYER Miksa, ára kemény kötésben 50 kr.